

Metodika uplatňování principu DNSH na národní úrovni v České republice

DLV3:

Zpráva o stávající praxi - uplatňování
zásady DNSH ve srovnatelných členských
státech EU

Podrobnosti o smlouvě

REFORM/SC2022/112 - Metodika pro uplatňování principu DNSH na národní úrovni v České republice

Autoři

Jeroen van der Laan
Rachel Lamothe
Catarina Alves
Pavla Cihlarová

Představil

Trinomics B.V.
Westersingel 34
3014 GS Rotterdam
Nizozemsko

Kontaktní osoba

Peter Janoška (projektový manažer)
E: peter.janoska@trinomics.eu

Pavla Cihlarová (koordinátorka projektu)
E: pavla.cihlarova@trinomics.eu

Jeroen van der Laan (technický vedoucí)
E: jeroen.vanderlaan@trinomics.eu

Datum

Rotterdam, 7. dubna 2023

Rotterdam, 7. dubna 2023

Klient: Úřad vlády České republiky (ÚV ČR) a DG REFORM

Metodika uplatňování principu DNSH na národní úrovni v České republice

Ve spolupráci s:

Tento projekt je realizován za finanční podpory Evropské unie prostřednictvím nástroje technické podpory a ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Evropské komise pro podporu strukturálních reforem.

OBSAH

Shrnutí	1
1 Úvod	4
1.1 Vývoj směrnic DNSH v České republice.....	4
1.2 Cíle a struktura této zprávy.....	5
2 Identifikace osvědčených postupů a získaných zkušeností	6
2.1 Přístup.....	6
2.2 Konsolidovaná matice výběrových kritérií	7
2.3 Výběr postupů DNSH a srovnatelných členských států EU	8
3 Analýza osvědčených postupů a získaných zkušeností	10
3.1 Řídící procesy uplatňování zásady DNSH	10
3.1.1 Kontext výzvy	10
3.1.2 Představení hlavních případů pro webinář	10
3.1.3 Replikovatelnost do českého prostředí	13
3.2 Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH	14
3.2.1 Kontext výzvy	14
3.2.2 Představení případů, na které se zaměřujeme	14
3.2.3 Replikovatelnost do českého kontextu.....	16
3.3 Uplatnění principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje a ekologické inovace	18
3.3.1 Kontext výzvy	18
3.3.2 Představení případů, na které se zaměřujeme	18
3.3.3 Replikovatelnost do českého kontextu.....	21
4 Webové semináře pro vzájemnou výměnu zkušeností.....	23
4.1 Webinář 1: Řídící procesy pro uplatňování zásady DNSH	23
4.1.1 Hlavní body diskuse a závěry webináře	23
4.1.2 Klíčové poznatky	23
4.2 Webinář 2: Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH	24
4.2.1 Hlavní body diskuse a závěry webináře	24
4.2.2 Získané zkušenosti	24
4.3 Webinář 3: Aplikace principu DNSH na inovativní zelené technologie.....	25
4.3.1 Hlavní body diskuse a závěry webináře	25
4.3.2 Získané zkušenosti	25
Příloha A - Logistika a získané zkušenosti	27
Příloha B - Konceptní poznámky k webinářům	30
Příloha C - Zápis z webináře 1: Řídící postupy pro uplatňování zásady DNSH	40
Příloha D - Zápis z webináře 2: Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH.....	47

Příloha E - Zázpis z webináře 3: Uplatnění zásady DNSH na inovativní ekologické technologie 54

Shrnutí

Byla provedena analýza stávajících postupů uplatňování DNSH v členských státech, včetně vzájemného učení s vybranými členskými státy. Tato analýza byla provedena v rámci projektu TSI "Metodika uplatňování zásady DNSH na vnitrostátní úrovni v České republice". Účelem tohoto souhrnného dokumentu je, aby byl dále šířen s komunitou DNSH a dalšími členskými státy a nabídl vhled do různých existujících přístupů k DNSH.

Identifikace stávajících postupů a získaných zkušeností a výběr příslušných srovnatelných členských států byl proveden na základě matice výběrových kritérií, která odrážela hlavní výzvy spojené s uplatňováním DNSH v České republice, a to:

- Procesy a postupy řízení v souvislosti s uplatňováním zásady DNSH;
- provádění (a monitorování) uplatňování DNSH - zjednodušené a podrobné hodnocení a
- Uplatnění principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje (VaV) a ekologické inovace.

Vybranými členskými státy EU, které se účastní vzájemného učení, jsou Rakousko, Belgie, Finsko, Slovensko a Španělsko. Při výběru jsme se v co největší míře zaměřili na členské státy s podobným politickým a správním kontextem jako Česko, abychom zajistili využitelnost získaných poznatků v českém kontextu. Hlavní výzvy byly využity i v další analýze.

Pro každou výzvu bylo provedeno následující:

- i) Diskuse o podrobnostech výzvy DNSH, jak byly zjištěny během konzultací s různými českými orgány, útvary Komise a prostřednictvím dalších členských států EU, které dostávají podporu při zavádění DNSH prostřednictvím nástroje technické podpory (TSI);
- ii) Představení relevantního *případu*, který předloží jeden (nebo více) z vybraných členských států a který se bude týkat způsobu, jakým lze identifikovaný problém překonat, a
- iii) Analýza replikovatelnosti zaměřených případů a postupů do Česka. Každý z těchto aspektů podle identifikovaných výzev je popsán v následujících oddílech.

Řídící procesy uplatňování zásady DNSH

V souvislosti s tímto problémem DNSH se členské státy často potýkají s obtížemi při určování **ústředního orgánu** s mandátem k řízení procesu DNSH a zároveň se **zapojením všech příslušných orgánů** a nalezením rovnováhy mezi jediným procesem řízení konzistentním ve všech programech, odvětvích a investicích a **zachováním flexibility** pro zapojení odvětvových odborných znalostí a specializovaných orgánů během posuzování DNSH. Zavedení účinného systému řízení umožňuje minimalizovat administrativní zátěž a konzistentnost hodnocení DNSH napříč orgány.

Dva členské státy (Španělsko a Rakousko) představily osvědčené postupy týkající se této výzvy, centralizovaného **systému řízení a budování kapacit divizí DNSH** pro plán obnovy a odolnosti ve **Španělsku** a **Helpdeskem DNSH v Belgii**. Španělská divize DNSH funguje jako "*centrální odborné centrum*", které pomáhá různým ministerstvům s dodržováním DNSH při navrhování (nových) programových výzev, školí úředníky a vypracovává materiály pro systematické posuzování DNSH ve všech odvětvích, typech nástrojů a jurisdikcích. Belgický Helpdesk DNSH rovněž nabízí pomoc veřejným federálním orgánům, nabízí školení financujícím orgánům a tvůrcům projektů, připravuje materiály na

podporu orgánů a tvůrců projektů a je zodpovědný za komunikační aktivity pro všechny veřejné, soukromé, federální a regionální zúčastněné strany o osvědčených postupech.

Pokud jde o možnost replikace těchto řešení v českém kontextu, vytvoření specializovaného týmu podobného španělskému nebo belgickému týmu by poskytlo cílenou podporu pro implementaci pokynů DNSH prostřednictvím různých operačních programů (OP) a fondů. To by vyžadovalo navrhnout jasný mandát, odpovídající zdroje a vyjasnění přerozdělení rolí s řídicími orgány (tj. konečná odpovědnost, zajištění kvality, sběr dat atd.). Česká divize DNSH nebo DNSH Desk by pak mohly mít kapacitu pro zavedení a provádění českých národních pokynů pro DNSH, podobně jako španělské a belgické pokyny.

Provádění zjednodušených a podrobných hodnocení DNSH

Druhá výzva se zaměřila na řadu konkrétních otázek souvisejících s prováděním DNSH:

- i) Vývoj účinných metodik předběžného screeningu s ohledem na rozdíly v pokynech DNSH v různých fondech EU;
- ii) Definice pojmu "významná újma" a "dostatečné" posouzení DNSH; a iii) hledání rovnováhy mezi standardizací a otázkami relevantními pro dané odvětví.

Dva členské státy (Finsko a Slovensko) se podělily o své stávající postupy, které se vztahují k této výzvě. Na Slovensku byl vypracován **odvětvový přístup k DNSH pro budovy s komplexní a podrobnou metodikou**. Tento postup se řídí pokyny pro DNSH uvedenými v nařízení RRF a zahrnuje podmínky zelené značky, které stanoví mechanismy ověřování, čímž zajišťují soulad s úsilím o zmírnění dopadů změny klimatu a minimálními zárukami požadovanými pro ostatních pět cílů EU v oblasti životního prostředí. Kromě toho byl vypracován kontrolní seznam, který má ministerstvům pomoci sladit jejich otevřené výzvy se zásadou DNSH a který zajišťuje, aby kritéria pro různé typy výzev zahrnující stavební investice byla relevantní. Ve Finsku byl zaveden **zákon o prioritním pořadí pro povolování v oblasti životního prostředí**. Podle tohoto vnitrostátního zákona mají v procesu povolování v oblasti životního prostředí přednost projekty (infrastruktury), které prošly posouzením DNSH. Princip DNSH se tedy používá jako "nástroj" pro určení, které projekty jsou způsobilé pro zrychlené vyřízení environmentálního povolení, pokud projekty spadají do odvětvové působnosti a podmínek zákona o prioritním pořadí.

Co se týče replikovatelnosti slovenského přístupu v českém kontextu, Česko se zaměřilo na vypracování rámcových pokynů pro jednotlivá odvětví (spíše než na rámce pro jednotlivá odvětví). Zatímco úplná decentralizace procesu DNSH může bránit standardizaci a vytvářet nejednotnost metodik, vypracování odvětvových směrnic by mohlo ministerstvům pomoci efektivněji posuzovat projekty DNSH. Potenciálním řešením by mohla být centralizace vývoje a řízení směrnic pro (stavební) sektor, která by zajistila jejich soulad se stávajícími národními sektorově orientovanými směrnicemi, což by mohlo pomoci vyřešit obavy z nekonistence. Pokud jde o replikovatelnost finského přístupu, je nepravděpodobné, že by vypracování zákona o prioritním pořadí pro environmentální povolování v Česku mohlo být v krátkodobém horizontu snadno replikováno, protože neexistuje žádný stávající legislativní rámec, který by takové opatření podporoval, a nemusí být snadné získat pro takovou iniciativu politickou podporu.

Uplatnění principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje a zelené inovace

Bylo zjištěno, že posuzování DNSH v projektech výzkumu a vývoje a zelených inovací je pro české orgány obzvláště náročným úkolem, neboť je nepravděpodobné, že by mnohé iniciativy měly zásadní nepříznivé dopady na životní prostředí, a to s řadou specifických problémů:

- i) Vypracování alternativních kritérií pro hodnocení projektů, které nejsou zahrnuty ve stávajících pokynech DNSH a/nebo v aktech EU v přenesené pravomoci týkajících se taxonomie;
- ii) nalezení rovnováhy mezi standardizací a zohledněním specifík projektů a
- iii) Vypracování dalších politik a metodik pro klasifikaci a měření investic do inovativních zelených technologií.

Dva členské státy (Finsko a Rakousko) již k tomuto problému přistupují. Ve Finsku existuje státní společnost **Climate Fund**, která investuje do rozšiřování klimatických řešení s významným potenciálem snižování emisí. Fond se řídí specifickým souborem tří předběžných podmínek pro investiční návrhy, přičemž jednou z nich je soulad se zásadou DNSH, přičemž jako výchozí bod pro posouzení se používají buď stávající posouzení DNSH, nebo akty v přenesené pravomoci EU. V Rakousku využívají **zelené rozpočtování** jako ucelenou metodiku pro identifikaci a investování do zelených aktivit. Plánuje se rozšíření tohoto přístupu na regionální rozpočtování a propojení zeleného rozpočtování se zásadou DNSH, protože koncepčně lze zelené rozpočtování použít k odhadu souladu s DNSH.

Pokud jde o možnost replikace specializovaného procesu pro inovační investice (podle finského modelu) v České republice, je třeba provést řadu změn, které by umožnily replikaci této praxe. Ve srovnání s přístupem finského klimatického fondu není zapojení českých tematických a sektorových expertů institucionalizováno; zdá se, že dochází k rozdělení rolí "do sil" napříč řídicími orgány. Možnost spoléhat se na experty je tak podmíněna jasnější institucionalizací, která by motivovala ke koordinaci mezi orgány. Pokud jde o replikovatelnost zeleného rozpočtování (podle rakouského modelu), je v krátkodobém horizontu nepravděpodobná, ale lze o ní uvažovat ve střednědobém horizontu po plné institucionalizaci postupů a procesů DNSH napříč všemi českými ministerstvy a řídicími orgány.

1 Úvod

1.1 Vývoj směrnic DNSH v České republice

Cílem Evropské zelené dohody je zajistit, aby Evropa byla do roku 2050 klimaticky neutrální. K dosažení tohoto cíle je pro Česko důležitá podpora z různých fondů a programů EU. Česko vyčlenilo 42 % prostředků z Fondu pro obnovu a zvýšení odolnosti (RRF) na podporu domácí zelené transformace. Při přípravě svého plánu obnovy a odolnosti v rámci RRF Česko potvrdilo, že dodržuje zásadu DNSH, která je definována v článku 17 nařízení o taxonomii. Tuto zásadu lze, i když v menší míře, uznat i v dalších zavedených programech financovaných EU, jako jsou Just Transition, InvestEU, Horizon Europe, Fondy politiky soudržnosti. Česko hodlá zvýšit své administrativní kapacity a znalosti o uplatňování zásady DNSH, aby zajistilo, že reformy a investice plánované v zemi budou v souladu s cíli EU a národními cíli v oblasti klimatu a životního prostředí.

"Metodika pro uplatňování zásady "Neškodit významně" (DNSH)" je projekt financovaný Evropskou komisí prostřednictvím nástroje technické podpory (TSI), jehož příjemcem jsou příslušné orgány České republiky.

Tento projekt TSI poskytuje zejména následující podporu:

- Identifikace a pochopení existujících mechanismů a pokynů pro uplatňování principu DNSH v českém kontextu i v jiných členských státech EU.
- Vytvoření pokynů DNSH pro české orgány poskytující financování a příjemce financování a poskytování materiálů pro budování kapacit a komunikaci o vnitrostátních pokynech českým orgánům, které poskytují financování.
- Poskytování doprovodné podpory při provádění vnitrostátních pokynů DNSH, včetně pořádání internetových seminářů za účelem zvyšování povědomí a sdílení zkušeností na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU.

Jak již bylo uvedeno výše, projekt přispívá k implementaci Zelené dohody, a proto by výsledky projektu měly být dvojího druhu: poskytnout českým orgánům praktické a použitelné výsledky a prokázat přidanou hodnotu sdílení zkušeností mezi členskými státy EU a Evropskou komisí. Dopad a cíle tohoto projektu jsou chápány následovně:

- Posílení schopnosti českých orgánů začlenit uplatňování zásady DNSH a pokynů pro ochranu klimatu do veřejných investic; a
- Schopnost přijímajících orgánů začlenit princip DNSH a uplatňování ochrany proti klimatickým změnám jako součást svých standardních postupů. Za tímto účelem projekt vypracovává jasný soubor pokynů a nástrojů, aby usnadnil jejich používání příslušnými zúčastněnými stranami (jak příslušnými orgány, tak soukromými zúčastněnými stranami), včetně případných školení těchto zúčastněných stran.

Celkově lze říci, že díky tomuto projektu budou mít české orgány dobrou představu o tom, jak jsou v současné době veřejné prostředky směřovány na pomoc při dosahování cílů v oblasti klimatu a energetiky. Budou mít možnost rychle a spolehlivě přijímat rozhodnutí o financování, která urychlí zelený přechod a nepoškodí životní prostředí.

1.2 Cíle a struktura této zprávy

Cílem vzájemného učení je identifikovat získané zkušenosti a sdílet poznatky o stávajících postupech srovnatelných členských států EU se zaměřením na ty, které jsou relevantní pro český kontext. Hlavním cílem tohoto výstupu je však shromáždit získané zkušenosti a stávající (osvědčené) postupy použitelné pro všechny členské státy.

Tato zpráva se má rovněž stát referenčním dokumentem pro širší komunitu DNSH v rámci EU a očekává se, že ji bude možné sdílet i po skončení tohoto projektu. Má následující strukturu.

- **Shrnutí;**
- **Úvod** - úvodní kapitola, která uvádí na scénu a do kontextu celého projektu i tohoto výstupu;
- **Identifikace osvědčených postupů a získaných zkušeností** - tento oddíl poskytuje přehled procesu přezkumu a výběru až pěti dalších členských států EU z hlediska jejich osvědčených postupů (a příkladů) a získaných zkušeností s uplatňováním zásady DNSH v rámci RRF i mimo něj;
- **Analýza osvědčených postupů a získaných zkušeností** - tato část poskytuje přehled výzev souvisejících s uplatňováním zásady DNSH z hlediska správy, podrobného a zjednodušeného hodnocení a výzkumu a vývoje a ekologických technologií;
- **Webináře pro vzájemnou výměnu zkušeností** - v této části jsou uvedeny úvahy o procesu pořádání webinářů a hodnocení jejich výsledků. Ukazuje také, jak mohou/budou webináře vzájemného učení sloužit jako podklad pro další výsledky; a
- **Příloha**, včetně podpůrných materiálů, které byly účastníkům předány před každým webinářem.

Závěry této zprávy o vzájemném učení (DVL 3) budou využity v nadcházejících výstupech.

Nejdůležitějším výstupem, který bude vycházet ze závěrů této zprávy, bude vypracování aktuálních národních pokynů DNSH pro Česko (DVL5): zastřešujících metodických pokynů k uplatňování principu DNSH jak pro orgány řídicí veřejné investice, tak pro realizátory projektů/příjemce dotací. Je však třeba upozornit, že tato zpráva reflektuje pouze aktuální situaci v době jejího vydání (únor 2023), zatímco uplatňování a implementace principu DNSH je záležitostí trvalou a vyvíjející se.

2 Identifikace osvědčených postupů a získaných zkušeností

Tato kapitola poskytuje přehled procesu přezkumu a výběru až pěti (5) srovnatelných členských států EU s osvědčenými postupy, příklady a zkušenostmi týkajícími se uplatňování zásady DNSH v rámci RRF, fondů politiky soudržnosti (CPF) a dalších. Webináře pro výměnu zkušeností v rámci vzájemného učení byly specificky přizpůsobeny potřebám českých orgánů, které byly součástí výběrového řízení. V kapitole bude zejména stručně popsán přístup projektového týmu k horizontálnímu průzkumu relevantních postupů DNSH v rámci EU a způsob, jakým byla výběrová matice upravena a aktualizována oproti úvodní zprávě (DLV1) pro vlastní proces výběru partnerských členských států EU.

2.1 Přístup

Přístup ke shromažďování poznatků o osvědčených postupech a získaných zkušenostech

S cílem informovat o procesu identifikace relevantních osvědčených postupů, příkladů a zkušeností získaných při dosavadním uplatňování zásady DNSH v ostatních členských státech provedl projektový tým následující přezkumné činnosti a kroky.

- **[Krok 1] Desk review:** projektový tým provedl **horizontální analýzu** relevantních stávajících dokumentů a pokynů EU týkajících se provádění DNSH (jako jsou "*Technické pokyny k uplatňování zásady DNSH podle nařízení o RRF*"¹), aby vytvořil seznam hlavních zásad a "potenciálních" problémů, které již Komise identifikovala ve svých pokynech k uplatňování.
 - Přezkum dokumentace poskytl poznatky pro relevantní stanovení a upřesnění **výběrových kritérií** v rámci konsolidované matice výběrových kritérií (viz oddíl 3.2).
- **[Krok 2] Poznatky z diagnostické analýzy (DLV2):** Díky technickým konzultacím a rozhovorům, které projektový tým provedl v rámci úvodní fáze a diagnostické analýzy (DLV2) o zavádění DNSH v České republice, získal tým užitečné poznatky a lépe porozuměl hlavním výzvám, kterým čelí různé české orgány.
 - Vstupy z práce v rámci DLV2 podpořily **stanovení priorit klíčových výzev DNSH na základě českých zkušeností** pro analýzu (podobných) výzev, dobré praxe a příkladů srovnatelných členských států, které doplnily analýzu kroku 1.
- **[Krok 3] Zkušenosti ze spolupráce s ostatními členskými státy EU při zavádění DNSH:** Společnost Trinomics provádí různé další projekty technické podpory pro GŘ REFORM v jiných členských státech EU, které se týkají konkrétně vývoje pokynů DNSH (např. Finsko) nebo jejichž podpora DNSH je součástí konkrétních výstupů nebo úkolů v rámci činností podpory provádění a monitorování RRP (např. Španělsko, Slovensko, Belgie). Díky těmto dalším projektům TSI má projektový tým **dobré znalosti o (podobných) výzvách v jiných členských státech EU** v porovnání s výzvami, se kterými se potýkají české orgány.
 - Díky předchozím a pokračujícím zkušenostem společnosti Trinomics s podporou jiných členských států EU na jejich cestě k pochopení a rozpracování principu DNSH mohl projektový tým do matice výběrových kritérií zahrnout **relevantní příklady a zkušenosti** a "porovnat" (národní) příklady s výzvami DNSH identifikovanými v rámci kroků 1 a 2 výše.

¹ C(2021) 1054, Technické pokyny k uplatňování zásady "nezpůsobit závažnou újmu" podle nařízení o nástroji pro obnovu a zvýšení odolnosti https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c2021_1054_en.pdf.

[Krok 4] Konzultace s útvary EK: projektový tým se spojil s různými útvary Komise (tj. s GŘ REFORM, GŘ CLIMA, GŘ ENV, GŘ REGIO, GŘ ECFIN, GŘ REGIO, JRC), aby zjistil, zda jsou určité osvědčené postupy, získané zkušenosti a příklady v členských státech EU Komisi známy nebo zda je již zaznamenala spíše neoficiálním či ad hoc způsobem. Projektový tým konzultoval útvary Komise prostřednictvím:

- **Dotazník** rozeslaný všem výše uvedeným útvarům EK s technickými (vysvětlujícími) otázkami týkajícími se uplatňování DNSH (a také odolnosti vůči klimatickým změnám, jako příspěvek k práci na DLV2), spolu s postupy a příklady zjištěnými v členských státech EU;
- **Plenární schůzka** s výše uvedenými útvary Komise, kterou svolalo GŘ REFORM na 10. listopaduth 2022, s cílem projednat klíčové výzvy týkající se provádění DNSH a (vznikající) osvědčené postupy na úrovni členských států z pohledu EK;
- V návaznosti na plenární zasedání se konala různá **specializovaná setkání pro sdílení technických znalostí** (online, hybridní nebo fyzicky v Bruselu) s GŘ REGIO, SG-RECOVER a zejména s týmem EU pro taxonomii v rámci JRC, a to od konce listopadu 2022 až do první poloviny ledna 2023.

Výše uvedené kroky pomohly projektovému týmu identifikovat **klíčové výzvy DNSH** zjištěné obecně a konkrétně v České republice a "**porovnat**" je s podobnými výzvami v jiných členských státech EU a s tím, jak se s danou výzvou (doposud) vypořádaly, a to prostřednictvím sdílení **svých (praktických) zkušeností a příkladů, které byly vstupem do konsolidované matice výběrových kritérií** (viz oddíl 3.2).

Přístup k analýze příkladů a zkušeností z jiných srovnatelných členských států EU, jakož i organizace tří (3) online webinářů jsou podrobněji popsány v kapitolách 4 a 5 této zprávy DLV3.

2.2 Konsolidovaná matice výběrových kritérií

Úvodní zpráva tohoto projektu TSI (DLV1) obsahovala předběžnou matici výběrových kritérií, která zase vycházela z návrhu týmu na matici bodového hodnocení, aby poskytla rámec pro to, jak budou analyzovány výzvy DNSH a osvědčené postupy a získané zkušenosti (tj. "hlavní případy") a jak budou předány na webináře pro výměnu zkušeností. Matice výběrových kritérií byla po kontrole dokumentů a konzultačních činnostech s útvary EK a českými orgány dále upřesněna, jak je uvedeno níže. Projektový tým se v tomto procesu a v rámci možností zaměřil na členské státy s podobným politickým a správním kontextem jako Česko, aby byla zajištěna využitelnost získaných poznatků v českém kontextu.

Hlavní změny upřesnění by měly (lépe) odrážet klíčové výzvy DNSH identifikované v rámci Česka, které byly vybrány pro analýzu a slouží jako ústřední témata pro jednotlivé webináře, jak bylo dohodnuto mezi projektovým týmem a řídicím výborem (ŘV) dne 15. prosinceth 2022. Klíčové výzvy identifikované v souvislosti s implementací DNSH se soustředí na:

- **Procesy a postupy řízení** v souvislosti s uplatňováním zásady DNSH;
- **Provádění (a monitorování) aplikace DNSH - zjednodušené a podrobné hodnocení;**
- **Uplatnění principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje (VaV) a ekologické inovace.**

Tabulka 1 Konsolidovaná matice výběrových kritérií pro analýzu získaných zkušeností

Prvky a výzvy pro výměnu zkušeností s partnerskými členskými státy	Odůvodnění výběru členských států	Změny na základě kroků 1 a 2
--	-----------------------------------	------------------------------

C1	Provádění zásady DNSH v projektech soukromých subjektů v podobném ekonomickém kontextu a v podobném prostředí správy a řízení. Výzva: Procesy a postupy řízení	Členský stát využívá Fond spravedlivého přechodu a/nebo vypracovává pokyny pro zásadu DNSH decentralizovaným způsobem (tj. za účasti rovnoměrně několika správních orgánů).	Sloučení kritérií týkajících se podobného hospodářského kontextu s kritérii týkajícími se podobného prostředí správy a řízení .
C2	Uplatňování principu DNSH v transformujících se odvětvích, která se nacházejí v podobné fázi vyspělosti jako v České republice. Výzva: Zavedení aplikace DNSH - zjednodušené a podrobné posouzení	Členský stát uplatňuje zásadu DNSH na operace a projekty v oblasti kybernetické bezpečnosti, výzkumu a vývoje, konkurenceschopnosti, zdraví a sociálních věcí.	Přechodná odvětví by se měla zaměřit především na odvětví, která vyžadují zjednodušené hodnocení .
C3	Provádění zásady DNSH v klíčových odvětvích, která byla identifikována v RRP a u nichž je nejpravděpodobnější, že budou představovat riziko závažné újmy na úrovni provádění. Výzva: Aplikace principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje a zelené inovace	Posouzení RRP členského státu identifikovalo rizika v oblasti ochrany přírody a přizpůsobení se změně klimatu v odvětví vodohospodářské infrastruktury, udržitelného využívání bioenergie, podpory vozidel s nulovými nebo nízkými emisemi a opětovného využití nebo recyklace stavebního odpadu; <i>nebo</i> Krok 1 odhalil metodiku pro vytvoření specifických alternativních procesů a/nebo kritérií DNSH.	Je třeba se zaměřit na náročná odvětví (projekty související s biomasou a odpady v kritériích) a diskutovat o alternativních kritériích a/nebo procesech.

Poznámka: Analýza získaných zkušeností zahrnuje jak dobré, tak špatné postupy a problémy, se kterými se potýkáme.

Ačkoli projektový tým původně navrhl vypracovat bodovací matici, která by hodnotila vývoj implementace DNSH podle každého z výše uvedených kritérií a výzev DNSH, ukázalo se, že je to poměrně obtížné vzhledem k poměrně omezené (nebo neexistující) veřejně dostupné dokumentaci o postupech, příkladech a zkušenostech z členských států EU v oblasti implementace DNSH. Proto se projektový tým musel spoléhat především na osvědčené postupy, které společnost Trinomics vyzorovala při práci v rámci TSI, prostřednictvím které poskytuje podporu při provádění a monitorování DNSH, v kombinaci s návrhy útvarů Komise v rámci kol technických konzultací.

2.3 Výběr postupů DNSH a srovnatelných členských států EU

Na základě aktualizované matice výběrových kritérií shromáždil projektový tým příklady z jiných členských států EU, které odpovídají jednotlivým kritériím a výzám, většinou z členských států, které jsou podporovány společností Trinomics v rámci jiných projektů SRSS/TSI financovaných GŘ REFORM. Doporučení, která projektový tým předložil MV projektu v rámci stanovení rozsahu pro tento výstup, jsou uvedena v následujícím seznamu Tabulka 2.

Tabulka 2 Návrhy na výběr členských států EU pro webináře vzájemné výměny zkušeností

Výzva DNSH pro vzájemnou výměnu zkušeností	Případy, na které se zaměřil výzkum založený na dokumentech
--	---

W1	Procesy řízení a postupy související s uplatňováním zásady DNSH	<p>Belgie: zřízení specializované podpůrné služby DNSH s centrálním umístěním v rámci federální vlády, která bude podporovat jednotlivá ministerstva a poskytovat poradenství správcům programů ohledně pokynů, šablon a dotazníků DNSH.</p> <p>Španělsko: zřízení specializovaného oddělení DNSH v rámci ministerstva pro ekologickou transformaci a demografické změny, které bude podporovat jednotlivá ministerstva a poskytovat poradenství správcům programů v oblasti pokynů, šablon a dotazníků DNSH.</p>
W2	Zavedení (a monitorování) aplikace DNSH - zjednodušené a podrobné hodnocení	<p>Slovensko: má poměrně podrobný a detailní přístup k provádění hodnocení DNSH pro sektor budov v zemi, se specifickou (probíhající) podporou v rámci TSI na vypracování pokynů pro DNSH specifických pro dané odvětví.</p> <p>Finsko: Nedávno přijalo "zákon o prioritním pořadí", podle něhož se požaduje (zjednodušené) posouzení DNSH, aby se v rámci procesu povolování (velkých) infrastrukturních projektů, ať už v rámci RRF, nebo financovaných z vnitrostátních fondů, upřednostnilo posuzování vlivů na životní prostředí.</p>
W3	Uplatnění principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje a ekologické inovace	<p>Finsko: Finský klimatický fond vyvinul alternativní přístup k uplatňování zásady DNSH prostřednictvím svého fondu tím, že začlenil DNSH jako součást svého investičního rozhodovacího procesu. Vedle toho byly finské finanční prostředky v rámci RRF vynaloženy především na projekty výzkumu a vývoje a zelené inovace, což přináší relevantní zkušenosti zejména z hlediska RRF.</p> <p>Rakousko: patří mezi průkopníky ve vývoji integrovaného přístupu a metodiky pro zelené rozpočtování a označování a provádění hodnocení DNSH. Různé další členské státy zvažují podobné další kroky, které by mohly pomoci začlenit uplatňování DNSH do (vnitrostátních) veřejných financí.</p>

Poté, co MV schválil, které členské státy (tj. Rakousko, Belgie, Finsko, Slovensko a Španělsko) budou pozvány na výměnu zkušeností s českými orgány, projektový tým "formálně" oslovil každý z těchto členských států spolu s referenčním dopisem od GR REFORM, aby vybrané členské státy povzbudil k účasti na webových seminářích vzájemného učení.

Po formálním představení úředníkům jednotlivých členských států projektový tým následně s každým z nich individuálně jednal, aby jim představil širší cíle vzájemné výměny zkušeností - zdůraznil, že získané poznatky a webové semináře mají být k dispozici širší komunitě DNSH v Evropě, než jen (přímým) českým orgánům a příjemcům tohoto projektu TSI. Ještě důležitější je, že tyto dvoustranné rozhovory byly využity k ověření a upřesnění "případů, na které se zaměřují" jednotlivé webináře, a k potvrzení zájmu a dostupnosti členského státu zúčastnit se (některých) webinářů plánovaných na leden a únor 2023.

3 Analýza osvědčených postupů a získaných zkušeností

Tato kapitola poskytuje přehled výzev spojených s uplatňováním zásady DNSH z hlediska řízení, podrobného a zjednodušeného hodnocení a projektů výzkumu a vývoje a ekologických inovací. U každé výzvy nejprve uvádíme přehled otázek vznesených během technických konzultací a desk research. Poté představujeme "klíčové případy", které předložily srovnatelné členské státy EU, a jejich význam, a teprve poté se věnujeme pronikavým postupům k překonání výzev, jak byly zjištěny během rozhovorů a desk research. Nakonec, na základě jasných faktorů podporujících řešení a překážek, umožňuje analýzu replikovatelnosti cílových případů a postupů v České republice.

3.1 Řídicí procesy uplatňování zásady DNSH

3.1.1 Kontext výzvy

Během technických konzultací s českými zúčastněnými stranami se jako zásadní problém ukázalo vytvoření účinných a jasných systémů řízení pro provádění zásady DNSH. Členské státy se při zavádění těchto procesů potýkají s obtížemi, a to zejména při:

- **Určení ústředního orgánu (např. ministerstva nebo agentury), který bude pověřen stanovením pravidel a postupů pro hodnocení DNSH (včetně pokynů a souborů údajů) a školením řídicích orgánů;**
- **Na jedné straně najít rovnováhu mezi jediným procesem řízení konzistentním ve všech programech, odvětvích a investicích a na druhé straně zachovat flexibilitu pro zapojení odvětvových odborných znalostí a specializovaných orgánů při posuzování DNSH;**
- **Vyhnout se náročným procesům pro všechny orgány a zároveň zajistit dostatečné a podrobné znalosti všech orgánů, aby bylo možné vypracovat přesné posouzení a podporu.**

Ačkoli to s sebou nese problémy, vytvoření účinných a jasných systémů řízení umožňuje:

- **Minimalizovat administrativní zátěž.** Systém řízení a procesy musí poskytovat relevantní (např. srozumitelnou pro neodborníky) a dostatečnou (např. odvětvovou) podporu řídicím orgánům a žadatelům, přičemž je třeba brát v úvahu jejich omezené zdroje;
- **Zajistit konzistentnost hodnocení DNSH mezi jednotlivými orgány.** Systém řízení a procesy by měly zajistit rovnoměrnou úroveň environmentální integrity napříč orgány, odvětvími a jurisdikcemi (v případě regionálního provádění). Musí také poskytovat informace a požadavky, které mohou žadatelé použít pro všechny programy (bez ohledu na řídicí orgán a do jisté míry i fond).

Tento webinář se proto zaměřil na rozdělení rolí v orgánech a mezi nimi, konzistenci a flexibilitu procesů řízení, správu dat a budování kapacit.

3.1.2 Představení hlavních případů pro webinář

Jako hlavní případy byly vybrány systém řízení a **budování kapacit divize DNSH** pro provádění španělského RRP a **helpdesk DNSH** v Belgii. Oba poskytují osvědčené postupy týkající se výše uvedených výzev a zároveň jsou příkladem přínosů minimalizace administrativní zátěže a konzistentnosti hodnocení DNSH.

System řízení a budování kapacit pro RRP (Španělsko)

Španělsko vyvinulo centralizovaný systém pro provádění a monitorování svého RRP. Za koordinaci provádění RRP odpovídá Generální ředitelství pro plán obnovy a odolnosti na ministerstvu financí a ústředním kontrolním orgánem je Národní kontrolní úřad. Kromě toho je na Ministerstvu pro ekologickou transformaci a demografickou výzvu vnořeno Oddělení pro kontrolu uplatňování právních předpisů v oblasti životního prostředí (resp. jeho "oddělení DNSH"), které zajišťuje centralizaci uplatňování DNSH. Důležité je, že divize DNSH nemá zákonný mandát, ale funguje spíše jako "centrální odborné centrum"² -výhradně pro RRF-, které:

- **Pomáhá jednotlivým ministerstvům dodržovat zásadu DNSH při navrhování (nových) programových výzev.** K tomu slouží koordinace příslušných ministerstev a týmů v oblasti konkrétních témat a revize právních textů, které schvaluje Rada ministrů;
- **Školí úředníky veřejné správy,** kteří se podílejí na provádění RRP (včetně regionálních a místních subjektů), prostřednictvím seminářů a fokusních skupin;
- **Vypracovává materiály pro systematické hodnocení DNSH ve všech odvětvích, typech nástrojů a jurisdikcích** (včetně příručky ověřené Komisí, dotazníku pro sebehodnocení a úložiště dat pro provádění hodnocení vlivu na klima).

Toto centralizované fungování zajišťuje konzistentnost přezkumů opatření DNSH prováděných od dubna 2021. Pozoruhodné je, že ačkoli přezkumy prováděné oddělením DNSH nejsou pro ministerstva odpovědná za opatření právně závazná, oddělení DNSH konstatuje, že je ministerstva postupně zapracovávají do konečných právních textů. To naznačuje, že odbor DNSH má technické kapacity pro řešení přezkumu opatření RRP a že disponuje odbornými znalostmi pro zefektivnění a standardizaci postupů ve všech odvětvích a nástrojích. Význam této práce dále potvrzují ministerstva, která ji využívají a která zdůrazňují, že odborné znalosti oddělení DNSH jsou klíčovým prvkem pro zajištění toho, aby opatření byla v souladu s evropskými pokyny.

Školení se rovněž ukázala jako přínosný nástroj pro důsledné uplatňování zásady DNSH v rámci RRP. Zaprvé umožňují soustředit (spíše technické) dotazy prováděcích orgánů v rámci celé místní, regionální a celostátní jurisdikce, a tím posílit komunikační materiály poskytované oddělením DNSH. Organizace školení jediným subjektem navíc zajišťuje poskytování konzistentních odpovědí a pokynů, což podporuje harmonizovanou úroveň environmentální integrity ve Španělsku.

Vytvoření odborného centra a helpdesku pro princip DNSH (Belgie)

S vědomím relativně "nového konceptu" principu DNSH a následných koncepčních výzev pro belgické federální orgány³, a vzhledem k rozhodnutí uplatnit princip DNSH na federální financování belgického RRP, byl v září 2022 státním tajemníkem pro obnovu a strategické investice spuštěn Helpdesk DNSH. Helpdesk DNSH se skládá z týmu různorodých profilů (4 odborníci, 1 koordinátor, 1 tajemník) a spadá pod federální veřejnou službu pro zdraví, bezpečnost potravinového řetězce a životní prostředí. Zaměřuje se na uplatňování principu DNSH v rámci RRF.

Kromě své ústřední podpůrné pozice je Helpdesk DNSH pevně zakotven v belgické řídicí struktuře a zastupuje federální subjekty v rámci mezifederální sítě pro DNSH (viz oddíl 2.1). **Error! Reference source not found.** Helpdesk DNSH nabízí:

² Objednávka TED/1374/2021

³ Poznámka pro Radu ministrů, březen 2022

- **Pomoc veřejným federálním orgánům** (např. analýza souladu opatření se zásadou DNSH) a žadatelům/projektantům (např. ad hoc informace v rámci projektů);
- **Poskytování školení** financujícím orgánům a tvůrcům projektů;
- **Materiály na podporu orgánů a tvůrců projektů** (příručky, šablony pro hodnocení, šablony pro veřejné zakázky v souladu s DNSH, technické pokyny pro sebehodnocení);
- **Komunikace se všemi veřejnými, soukromými, federálními a regionálními zainteresovanými stranami** o osvědčených postupech.

Jako klíčová silná stránka se jeví ústřední postavení a fungování Helpdesku DNSH napříč veřejnými a soukromými zúčastněnými stranami a napříč federálními a regionálními subjekty. Tým Helpdesku DNSH zdůrazňuje, že **vnější komunikace** s těmito zúčastněnými stranami se ukázala jako obzvláště úspěšná. V praxi je externí komunikace vedena pravidelně - již od hodnocení projektů, čímž se předchází pozdějším rozsáhlým revizím žádostí - a proaktivně - s oslovováním financujících orgánů s cílem nabídnout podporu ze strany týmu Helpdesku DNSH. Efektivitu externí komunikace podporuje také rozmanitost typů podpory (např. videa, šablony, průvodci). Různorodost formátů skutečně umožňuje oslovit různorodější publikum a zajišťuje, že uživatelé mohou informace najít trvale (stálá videa vs. ad hoc školení). Důležité je, že Helpdesk DNSH má za cíl budovat kapacitu nad rámec provádění zásady DNSH v rámci RRP; tým zdůrazňuje, že zásada DNSH je komplexní, takže by měla být chápána nad rámec konkrétních modalit RRP a nad rámec (pouze) environmentálních cílů souvisejících s klimatem. Tato intenzivní a rozmanitá podpora vyžaduje, aby byly Helpdesku DNSH přiděleny velké zdroje; tým zdůrazňuje, že tyto zdroje jsou **předpokladem pro** vypracování materiálů a koordinaci orgánů a zpracovatelů projektů.

Kromě těchto případů byly během rozhovorů a desk research identifikovány dvě relevantní praxe, které ilustrují příklady řešení problémů v oblasti správy. Jejich fungování a význam jsou uvedeny v Box 1.

Box 1 Ilustrativní postupy řízení

Decentralizovaná správa směrem k rozvoji odvětvových metodik (Slovensko)

Slovensko nezřídilo centralizovanou řídicí strukturu. Úřad vlády však uznává rizika spojená s uplatňováním nejednotných metodik ve všech opatřeních RRF. Zvolený přístup proto spočívá ve využití stávajících odborných znalostí, které jsou součástí ministerstev, k vypracování odvětvových metodik a využití jejich zkušeností. Například metodika pro odvětví stavebnictví, která byla vytvořena v rámci projektu TSI a je nejpokročilejší odvětvovou metodikou, se přenesla do ostatních odvětví. Tento přístup se jeví jako pragmatické řešení v případě, že neexistuje dostatečná politická podpora a je obtížné určit ústřední orgán. Nabízí také vysokou míru flexibility při řešení odvětvových specifických procesů a hodnocení DNSH, ačkoli to zároveň vede k potřebě dalšího úsilí o zajištění konzistentnosti odvětvových metodik. Omezuje administrativní zátěž pro orgány, protože se musí soustředit hlavně na svá klíčová odvětví, což také zajišťuje snadnou identifikaci odborných ministerstev v případech, kdy jsou zapotřebí detailní znalosti.

Mezifederální síť DNSH (Belgie)

Belgie vytvořila strukturu řízení, která odráží zapojení regionálních a federálních orgánů do uplatňování zásady DNSH pro RRF. Mezifederální síť sdružuje zástupce orgánů provádějících RRF. V jejím čele stojí Federální úřad pro plánování, jemuž byly přiděleny vyhrazené prostředky, aby plnil funkci sekretariátu (a zvládl tak úkol spojený s určením ústředního orgánu). Zdá se, že tento postup zajišťuje rovnováhu mezi potřebou koordinace a flexibilitou, která umožňuje zohlednit zkušenosti jiných orgánů. Síť podporuje

sladění metodik ve všech belgických jurisdikcích. Dále zajišťuje jednotný výklad evropských dokumentů a postupů srovnatelných členských států EU a koordinaci výzkumného úsilí na principu DNSH, aniž by bránila možnosti podrobnějších diskusí a metodik.

3.1.3 Replikovatelnost do českého prostředí

Za účelem vyhodnocení **možnosti replikace** výše uvedených postupů do Česka, Tabulka 3 shrnuje **faktory, které umožňují** a brání zavedení a úspěchu těchto postupů. Příznivé faktory jsou zde definovány jako faktory, které umožňují zavedení a účinnost postupů. Naproti tomu bariéry jsou definovány jako faktory, které brání zavedení a účinnosti postupů.

Tabulka 3 Příznivé faktory a překážky zkoumaných postupů řízení

	Systém řízení a budování kapacit pro RRP (ES)	Odborné centrum a helpdesk pro DNSH (BE)	Decentralizovaná správa pro odvětvové metodiky (SK)	Mezifederální síť DNSH (BE)
Umožňující	E1 Jasný mandát E2 Účelový rozpočet E3 Ověření EK E4 Velký tým	E1 Jasný mandát E2 Účelový rozpočet E5 Technická podpora E7 Pestrý tým	E6 Využití stávajících odborných znalostí E5 Technická podpora E8 Odvětvové pokyny	E1 Jasný mandát E2 Účelový rozpočet E7 Pestrý tým
Překážky	Nebylo zjištěno	Nebylo zjištěno	B1 Absence politické podpory B2 Absence jasných mandátů B3 Extrémně malý tým	B4 Možné překrývání mandátů subjektů ⁴

Replikovatelnost specializovaného týmu DNSH (na základě belgického a španělského modelu).

V České republice koordinuje provádění **rámcových směrnic pro životní prostředí** Ministerstvo průmyslu a obchodu (pro RRF) a Ministerstvo pro místní rozvoj (pro Fond politiky soudržnosti). Absence týmu, který by se plně věnoval koordinaci a budování kapacit pro uplatňování zásady DNSH, brání dopadu pokynů [B3].

Vytvoření specializovaného týmu s podobným mandátem, jaký má španělská divize DNSH a/nebo belgický federální Helpdesk DNSH, by poskytovalo **cílenou podporu při provádění pokynů DNSH prostřednictvím různých operačních programů (OP) a fondů**. To by vyžadovalo navržení jasných mandátů, vhodných zdrojů a vyjasnění rozdělení rolí s řídicími orgány (tj. konečná odpovědnost, zajištění kvality, sběr dat atd.). Česká divize DNSH nebo Helpdesk DNSH by měly mít k dispozici zdroje a kapacity pro zavádění a provádění českých národních pokynů DNSH, podobně jako je tomu u španělských a belgických pokynů.

- Tuto replikaci postupů by mohlo umožnit zejména seskupení osob, které v současné době pracují v rámci operačních programů a ministerstev a které mají dobré znalosti tvůrců projektů a rámců ochrany životního prostředí [E6, E7]. Tato skupina by mohla fungovat jako divize DNSH. Takové doporučení lze prozkoumat v souvislosti s DLV5 v rámci současného projektu TSI [E5].

Kromě překážek uvedených v Tabulka 3 je replikovatelnost částečně omezena skutečností, že divize DNSH se zaměřuje výhradně na princip DNSH v rámci RRF, zatímco Česko řídí implementaci RRF a fondů politiky soudržnosti odděleně.

⁴ Srov. pověření helpdesku koordinovat a zajišťovat sladění a pověření sekretariátu Federálního úřadu pro plánování.

Replikovatelnost ilustrativních příkladů je uvedena v dokumentu Box 2.

Box 2 Replikovatelnost ilustrativních postupů řízení

Replikovatelnost decentralizované správy směrem k rozvoji odvětvových metodik (na základě slovenského modelu).

Vzhledem k tomu, že v Česku existují rámcové environmentální směrnice pro jednotlivá odvětví, nezdá se, že by slovenský model bylo možné replikovat [E8]. Rámcové pokyny poskytují jasný návod na sladění procesů a hodnocení DNSH ve všech odvětvích, čímž se odvětvové metodiky stávají nadbytečnými. Česko navíc určilo ústřední orgán, který pokyny vypracoval (tj. Ministerstvo životního prostředí), ale koordinace provádění RRP a CPR je v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu, respektive Ministerstva pro místní rozvoj. Zdá se tedy, že decentralizovaný slovenský model není pro Česko replikovatelný.

Replikovatelnost mezifederální sítě DNSH (na základě belgického modelu)

Vzhledem k centralizovanému uplatňování principu DNSH se zdá, že mezifederální síť DNSH není snadno replikovatelná. Význam sítě se skutečně jeví jako omezený, protože do českých procesů DNSH nejsou zapojeny regionální nebo místní zúčastněné strany. Belgický model by však mohl být replikován zaměřením se na tematickou - nikoli jurisdikční - síť [E7]. Mohla by být institucionalizována síť úřadů, akademiků a příslušných institucí (např. Hydrometeorologického ústavu nebo Akademie věd ČR) [E1], která by zajišťovala pravidelnou výměnu informací o datových úložištích pro aplikaci principu DNSH (ta jsou v současnosti decentralizovaná) a o stavu výzkumu náročných odvětví a environmentální integrity - ta by mohla být postavena na modelu současné praxe v ČR pro aplikaci KP. To by umožnilo řešit tato témata - která byla během konzultací zdůrazněna jako výzvy - centrálním, avšak flexibilním způsobem. Podobně jako u jiných postupů by replikací mezifederální sítě DNSH mohl bránit nedostatek zdrojů pro účastníky i sekretariát [E2].

3.2 Provádění zjednodušených a podrobných hodnocení DNSH

3.2.1 Kontext výzvy

Druhý webinář se zaměřil na zkušenosti a poznatky získané při provádění zjednodušeného i podrobného hodnocení DNSH. Konkrétně se diskuse soustředila na následující otázky:

- **Vypracování účinných metodik předběžného screeningu s ohledem na rozdíly v pokynech DNSH v různých fondech EU a s ohledem na to, že část rizik závažné újmy se týká provozní fáze projektů;**
- **Definice pojmu "významná újma" a "dostatečné" posouzení DNSH, přičemž je třeba zajistit, aby nebyla porušena integrita životního prostředí (například Finský klimatický fond navrhuje, že by to mohlo být provedeno prostřednictvím návrhu referenčních hodnot nebo akreditace externích poradců);**
- **usilovat o rovnováhu mezi standardizací a otázkami relevantními pro dané odvětví a uznávat význam typologie programů a projektů při určování nejvhodnějšího typu hodnocení DNSH.**

Webinář navíc poskytl příležitost prozkoumat, jak by bylo možné využít (vnitrostátní) právní rámce k objasnění, transformaci a/nebo zjednodušení hodnocení DNSH, a také prozkoumat obavy související s pozdějšími fázemi procesu hodnocení DNSH, na kterých se stále pracuje, zejména s fází monitorování.

3.2.2 Představení konkrétních případů

Druhý webinář se zaměřil na Slovensko a Finsko jako na případové studie, které byly vybrány na základě zjištěných osvědčených postupů a rozdílů v metodikách provádění. Finsko zavedlo centralizovanější přístup k DNSH začleněním zásady DNSH do svého vnitrostátního legislativního rámce. Naproti tomu Slovensko zvolilo decentralizovanější přístup, který usnadnil vypracování podrobného

procesu posuzování DNSH pro budovy, na které se vztahuje RRF. Představením a porovnáním těchto konkrétních případů bylo možné určit výhody a nevýhody centralizovaného a decentralizovaného přístupu k zavádění DNSH.

Odvětvový přístup k posuzování DNSH u budov (Slovensko)

Řídící struktura DNSH pro RRF na Slovensku funguje decentralizovaně. Odpovědnost za uplatňování principu DNSH v RRF nese Úřad vlády (ÚV) SR. Pro zvýšení účinnosti tohoto procesu byla tři ministerstva jmenována zprostředkovateli a byl zřízen nezávislý technický poradní orgán. Obecně platí, že ministerstva se řídí pokyny OoG pro DNSH v oblasti RRF. Větší ministerstva však začala vypracovávat vlastní strategie pro řešení konkrétních potřeb a požadavků.

Nejkomplexnější a nejpodrobnější metodika pro aplikaci DNSH na Slovensku byla vyvinuta pro investice do budov. To je do značné míry způsobeno tím, že značná část slovenských prostředků RRF ve výši 2,7 miliardy eur byla alokována na investice do budov. Vzhledem k tomu, že investice do budov jsou koordinovány napříč různými ministerstvy, je dohled nad procesem DNSH pro budovy v kompetenci OoG. Součástí této metodiky je **vlastní příručka s pokyny a šablonami pro hodnocení a podmínky financování**. Proces se řídí pokyny pro DNSH uvedenými v nařízení o RRF a zahrnuje podmínky zelené značky, které zavádějí mechanismy ověřování a zajišťují soulad s úsilím o zmírnění dopadů změny klimatu a minimálními zárukami požadovanými pro dalších pět evropských cílů v oblasti životního prostředí. Kromě toho byl vypracován kontrolní seznam, který má ministerstvům pomoci sladit jejich otevřené výzvy se zásadou DNSH. Podle slovenského zástupce tento kontrolní seznam zajišťuje, že kritéria pro různé typy výzev zahrnující stavební investice jsou relevantní.

Konkrétně byly definovány následující podmínky, které zaručují, že stavební investice jsou v souladu se zásadou DNSH:

- 1) Kritéria pro vyloučení;
- 2) Technické specifikace týkající se stavebnictví (např. kvalita použitých materiálů);
- 3) Podmínky, které vyžadují soulad s platnými (vnitrostátními) právními předpisy;
- 4) Doporučení.

Pro další podporu hodnocení DNSH se připravuje zvláštní příručka o **stavebním odpadu**, která má pomoci řídicím orgánům zajistit **minimální 70% hranici recyklace** stanovenou v aktu EU v přenesené pravomoci v oblasti klimatu. Ačkoli se jiné typy investic mohou lišit, předpokládá se, že komplexní pokyny DNSH vypracované pro budovy poskytnou cenné poznatky a poslouží jako vzor pro vytvoření specifických pokynů v jiných oblastech investic.

Zákon o přednostním pořadí pro povolování v oblasti životního prostředí (Finsko)

Zásada DNSH byla identifikována jako užitečné zastřešující kritérium, které se vztahuje na všechny aspekty environmentální integrity během implementace finských fondů RRF. Meziresortní pracovní skupina pro financování zelené transformace ve Finsku dospěla k závěru, že (poměrně dlouhé) environmentální povolování, zejména u investic souvisejících s energetikou v rámci RRF, by mohlo bránit rychlé realizaci (velkých) infrastrukturních projektů, které jsou potřebné pro rozšíření zelené transformace ve Finsku. K překonání této překážky byl vypracován a finským parlamentem přijat vnitrostátní zákon, který v procesu environmentálního povolování upřednostňuje (infrastrukturní) projekty, které prošly posouzením DNSH. Princip DNSH se tedy používá jako "nástroj" pro určení, které projekty jsou způsobilé pro zrychlené vyřízení environmentálního povolení, pokud projekty spadají do

odvětvové působnosti a podmínek zákona o prioritním pořadí. Proces prioritního pořadí se vztahuje na projekty financované z jakéhokoli fondu. V rámci procesu hodnocení DNSH se nepoužívají žádná kvantitativní kritéria (např. LCA), ačkoli by mohla být použita pro zdůvodnění dobrých výsledků. Je důležité si uvědomit, že posouzení DNSH v rámci zákona o prioritním pořadí nemá vliv na samotné environmentální povolení ani na proces přezkumu povolení; pouze zajišťuje, aby způsobilé projekty prošly povolovacím procesem do 12 měsíců.

Zavedení tohoto procesu vyžaduje zásadní zlepšení schopností regionálních státních správních orgánů, které jsou pověřeny prováděním tohoto zrychleného povolovacího procesu. Úředníci byli vyškoleni a dostávají podporu v rámci souběžného projektu TSI zaměřeného na vývoj vnitrostátních pokynů pro DNSH ve Finsku, aby posílili a zvýšili schopnosti příslušných povolovacích orgánů. Očekává se, že zavedením těchto změn se povolovací proces zefektivní a umožní efektivnější zavádění investic do ekologického přechodu.

Zástupce Finska poznamenal, že tento systém vyžaduje silnou meziresortní spolupráci a silné technické schopnosti jednotlivých ministerstev, protože provádějí posouzení dopadů, která spadají do jejich odvětví.

Kromě těchto případů byla během panelové diskuse na webináři 2 identifikována relevantní praxe, která poskytuje ilustraci příkladného řešení, jak čelit výzvěm při implementaci. Její fungování a význam je uveden v Box 3.

Box 3 Ilustrativní prováděcí praxe

Velké podniky odpovědné za předběžné hodnocení (podle španělského modelu).

Každé ministerstvo ve Španělsku nese odpovědnost za vypracování a správu předběžných hodnocení DNSH v rámci RRF. Větší podniky, které jsou příjemci podpory, však mohou být pověřeny prováděním těchto posouzení samy, spolu s požadavkem na ověření nebo certifikaci třetí stranou. Tímto způsobem může Španělsko alokovat své zdroje na jiné požadavky a zajistit, že posouzení specifická pro jednotlivé projekty budou kvalitní a relevantní. Tento přístup je pro Španělsko samozřejmý, protože DNSH je dlouhodobá úvaha a společnosti budou muset nevyhnutelně začlenit DNSH do svých postupů. Belgie rovněž uznala potenciál takového přístupu.

3.2.3 Replikovatelnost do českého prostředí

Tabulka 4 Tabulka 4 shrnuje faktory podporující a bránící zavedení a úspěchu postupů, aby bylo možné posoudit jejich replikovatelnost v České republice. Příznivé faktory jsou zde definovány jako faktory, které umožňují zavedení a účinnost postupů. Naopak bariéry jsou definovány jako faktory, které brání zavedení a účinnosti postupů.

Tabulka 4 Příznivé faktory a překážky zkoumaných postupů implementace

	Granulární přístup k budování DNSH (SK)	Zákon o přednostním pořadí pro povolování v oblasti životního prostředí (FI)	Velké společnosti odpovědné za předběžné hodnocení (ES)
--	---	---	---

Umožňující	E1 Decentralizovaná správa DNSH Technická podpora E2	E4 Legislativní rámec E5 Politická podpora E6 Technická podpora	E7 Definovaná kritéria pro hodnocení na úrovni podniku E8 Ověřování třetí stranou
Překážky	B1 Omezení v přenositelnosti do jiných odvětví	B2 Nedostatečné technické schopnosti B3 Omezená meziresortní spolupráce	B4 Omezené na velké společnosti

Replikovatelnost aplikace DNSH s granulovaným sektorovým přístupem (na základě slovenského modelu)

Česko a Slovensko mají podobnou decentralizovanou vládní strukturu [E1], přičemž odpovědnost za provádění DNSH nesou jednotliví vlastníci programů, kteří odpovídají příslušným ministerstvům. Liší se však ve svých přístupech. Slovensko se rozhodlo pro decentralizovaný proces DNSH, jehož výsledkem jsou **sektorově specifické pokyny**, zatímco Česko se zaměřilo na vypracování **sektorově agnostických rámcových pokynů**. Zatímco úplná decentralizace procesu DNSH může bránit standardizaci a vytvářet nejednotnost metodik, vypracování odvětvově specifických pokynů by mohlo ministerstvům pomoci efektivněji posuzovat projekty DNSH. To by mohlo být zvláště cenné pro investice do stavebního sektoru, které vyžadují koordinaci mezi více ministerstvy/odbory. Jedním z možných řešení těchto problémů by mohla být centralizace vývoje a řízení pokynů pro stavební sektor na ministerstvu životního prostředí, které již vypracovalo komplexní dokument popisující princip DNSH, proces aplikace CP a požadavky na financované sektory, včetně výstavby/rekonstrukce budov. Pro zajištění úspěchu by bylo důležité sladit pokyny pro jednotlivá odvětví se stávajícími vnitrostátními pokyny pro jednotlivá odvětví, což by mohlo pomoci vyřešit obavy z nejednotnosti [B1].

Replikovatelnost zákona o přednostním pořadí pro povolování v oblasti životního prostředí (na základě finského modelu)

Je nepravděpodobné, že by vytvoření zákona o přednostním pořadí pro povolování v oblasti životního prostředí v Česku bylo možné v krátké době snadno zopakovat. Zprv neexistuje žádný stávající legislativní rámec, který by takové opatření podporoval [E4], a zadruhé nemusí být snadné získat pro takovou iniciativu politickou podporu [E5]. Zatímco technické možnosti by mohly být zlepšeny [E6] [B3], neexistuje politický mandát k vytvoření meziresortní spolupráce pro systém podobný zákonu o přednostním pořadí [B3], ačkoli by to bylo pro úspěšné zavedení takové metodiky klíčové.

Replikovatelnost ilustrativního příkladu je uvedena v dokumentu Box 4.

Box 4 Replikovatelnost ilustrativní prováděcí praxe

Replikovatelnost přenesení odpovědnosti za předběžné posouzení na větší podniky (podle španělského modelu).

Česko by mohlo využít přístupu Španělska, protože doplňuje zavedené metodiky a lze jej poměrně snadno začlenit do vnitrostátních směrnic a ministerských postupů. Zavedení tohoto přístupu by mohlo zmírnit administrativní zátěž pro divizi DNSH a jednotlivá ministerstva, zejména u větších projektů [B4]. Pro zavedení tohoto přístupu je důležité stanovit konkrétní kritéria, kdy může společnost převzít odpovědnost za předběžné posouzení DNSH [E7]. Tato kritéria by měla být realizovatelná a zřejmá z rozhodovacího stromu DNSH. Jednou z výzev pro zavedení tohoto postupu by však mohl být výběr a akreditace ověřovatelů

- třetích stran [E8]. Pokud je tento proces časově náročný, lze proces ověřování přenést na ministerstvo, aby se zajistilo, že proces ověřování bude dodržovat stejné standardy jako ostatní projekty.

3.3 Uplatnění principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje a zelené inovace

3.3.1 Kontext výzvy

Bylo zjištěno, že posuzování DNSH v projektech výzkumu a vývoje a zelených inovací je pro české orgány obzvláště náročným úkolem vzhledem k tomu, že u mnoha iniciativ je nepravděpodobné, že by měly zásadní nepříznivé dopady na životní prostředí vzhledem k povaze činnosti nebo projektu (např. výzkum a vývoj), nebo že jejich potenciální dopady na životní prostředí nejsou v okamžiku posuzování známy (např. zelené inovace, pilotní projekty). Cílem třetího a závěrečného webináře bylo jako řešení sdílet zkušenosti a přístupy členských států v této věci a projednat možná řešení následujících konkrétních problémů:

- **Vypracování alternativních kritérií pro hodnocení projektů, které nejsou zahrnuty ve stávajících pokynech DNSH a/nebo v aktech EU v přenesené pravomoci týkajících se taxonomie;**
- **Nalezení rovnováhy mezi standardizací a zohledněním specifík projektů;**
- **Vypracování dalších politik a metodik pro klasifikaci a měření investic do inovativních zelených technologií.**

Webinář se zaměřil na zelené rozpočtování jako metodiku, která může potenciálně pomoci při posuzování projektů DNSH, u nichž chybí technické pokyny nebo kritéria pro výběr.

3.3.2 Představení konkrétních případů

V rámci webináře byly **Finsko** a **Rakousko** vyzvány, aby se podělily o příslušné metodiky a alternativní přístupy, které mohou Česku a dalším členským státům pomoci při řešení diskutovaných problémů. **Finský klimatický fond** představil svůj metodický přístup k posuzování DNSH činností a investičních projektů s využitím alternativních postupů, zatímco **Rakousko** prezentovalo své první zkušenosti s využitím zeleného rozpočtování pro usnadnění posuzování DNSH.

Přístup DNSH k hodnocení zelených inovativních technologií (Finsko)

Finský klimatický fond je státní podnik, který investuje do rozšiřování klimatických řešení s významným potenciálem snižování emisí. Fond funguje od roku 2020, učinil 19 investičních rozhodnutí a jeho typická velikost tiketu se pohybuje od 4 do 40 milionů eur - možné jsou i vyšší hodnoty. Fond se řídí specifickým souborem 3 předběžných podmínek pro investiční návrhy, přičemž jednou z nich je soulad se zásadou DNSH, přičemž jako výchozí bod pro posouzení se používají buď stávající posouzení DNSH, nebo akty v přenesené pravomoci EU v taxonomii. Po splnění předběžných podmínek je konečný výběr investičních cílů založen na dopadu, jako je celkový potenciál snížení emisí.

Proces sladění s DNSH zahrnuje úvodní analýzu žadatele, kterou podporuje Finský klimatický fond. Tato podpora se ukázala jako zvláště důležitá vzhledem k novosti DNSH a velikosti společností (obvykle malých a středních podniků nebo začínajících podniků). Poté probíhá proces ověřování za pomoci externích technických odborníků. Pokud hodnocení odhalí nedostatky v údajích nebo rozpory, jsou zavedeny další kroky a požadavky na podávání zpráv k jejich nápravě. V současné době fond používá pro hodnocení principu DNSH kritéria z delegovaného aktu EU o taxonomii a pokyny DNSH vypracované Finským institutem životního prostředí (SYKE).

Zelené rozpočtování (Rakousko)

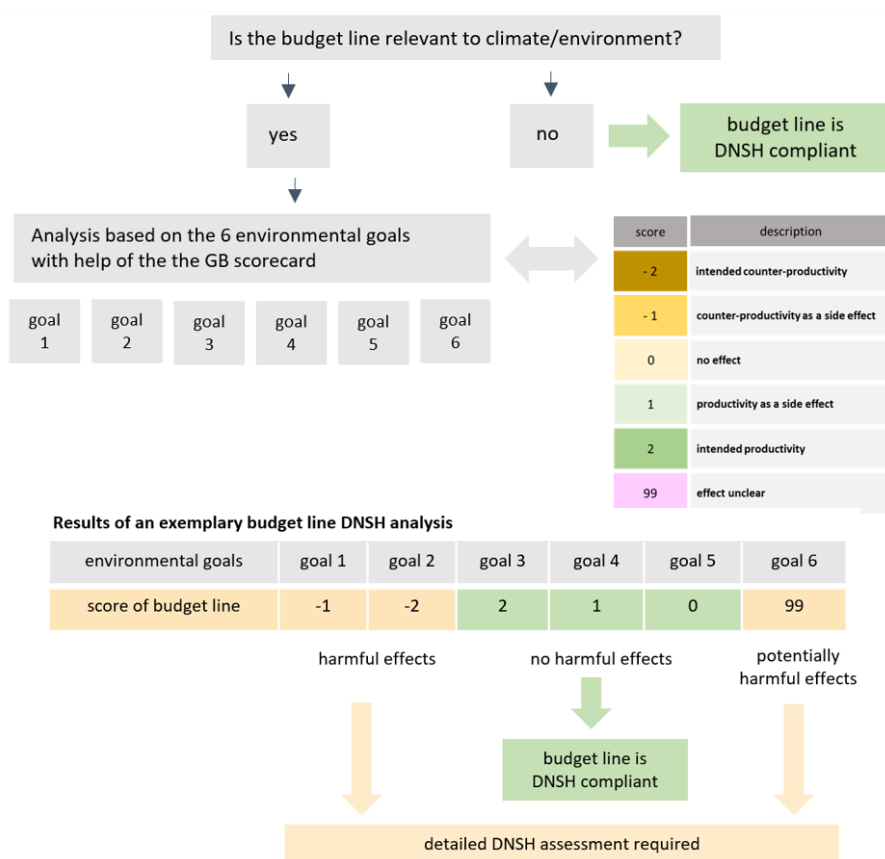
Rakousko používá zelené rozpočtování jako holistickou metodiku pro identifikaci a investice do ekologických aktivit. Tento proces je veden ministerstvem financí a zahrnuje přezkum všech 38 000 rozpočtových položek a začlenění environmentálních hledisek do tvorby rozpočtu a rozhodovacího procesu.

Ministerstvo má nyní v úmyslu rozšířit tento přístup na regionální rozpočtování a propojit zelené rozpočtování se zásadou DNSH, protože koncepčně lze zelené rozpočtování použít k odhadu dodržování DNSH. Aby toho ministerstvo dosáhlo, zahrnuje jeho přístup dva kroky. Za prvé, pokud je rozpočtová položka relevantní pro klima a životní prostředí, je považována za položku v souladu s DNSH. Za druhé, pokud rozpočtová položka není považována za relevantní, použije se metodika zeleného rozpočtování k posouzení souladu s každým ze šesti cílů v oblasti životního prostředí. Pro každý cíl je rozpočtové položce přiřazeno skóre. Pokud bodové hodnocení naznačuje "zamýšlenou kontraproduktivitu", "kontraproduktivitu jako vedlejší účinek" nebo "nejasný účinek", je nutné provést další posouzení DNSH. Pokud však bodové hodnocení ukazuje "žádný účinek", "produktivita jako vedlejší účinek" nebo "zamýšlená produktivita", je rozpočtová položka považována za vyhovující zásadám DNSH. Tento postup je znázorněn v Obrázek 1.

Přestože je tento proces teprve v počáteční fázi, ministerstvo již identifikovalo institucionální a metodické výzvy, které takový proces bude vyžadovat. Institucionální výzvy zahrnují přesvědčení všech ministerstev a odborů o významu zeleného rozpočtování. Metodické výzvy zahrnují vyvážení granularity a použitelnosti, uznání modifikovaných výsledků, uznání odrazových efektů a zajištění solidnosti bodování prostřednictvím procesu zajištění kvality.

Kromě těchto případů byly během panelové diskuse na webináři 3 identifikovány dva relevantní postupy, které ilustrují příklady řešení problémů v oblasti výzkumu a vývoje a zelených inovačních projektů. Jejich fungování a význam jsou uvedeny v Box 5.

Obrázek 1 Proces odhadu dodržování DNSH na základě zeleného rozpočtování (zdroj: rakouské ministerstvo financí)

Box 5 Ilustrativní postupy pro investice do výzkumu, vývoje a ekologických inovací

Posílená koordinace mezi zúčastněnými stranami (na základě finského modelu).

Finské ministerstvo hospodářství zdůrazňuje význam spolupráce při zajišťování kvality hodnocení a projektů DNSH, zejména pokud jde o projekty výzkumu a vývoje. Ministerstvo financuje infrastrukturu pro zelenou energii a všech 38 projektů dosud prošlo hodnocením DNSH a bylo ověřeno. Ministerstvo vede pravidelné diskuse s místními orgány a žadateli, přičemž využívá pokyny vypracované Finským institutem pro životní prostředí a také evropské pokyny. Žadatelům byla rovněž poskytnuta školení, aby bylo zajištěno jejich porozumění problematice DNSH. Pokud jde o dílčí složky, které mohou vyžadovat dodatečnou analýzu DNSH, ministerstvo provádí analýzy podobně jako u jakéhokoli jiného projektu, přičemž rizikovější aspekty jsou posuzovány hlouběji. V případě nejasností ohledně možných dopadů je navíc užitečným nástrojem výměna informací s místními orgány odpovědnými za povolování v oblasti životního prostředí. Tato praxe je příkladem řešení, které umožňuje najít rovnováhu mezi standardizací a zohledněním specifík projektů.

Využití širších zdrojů dat pro kategorizaci (na základě španělského modelu)

Španělská vláda zavedla zvláštní postup pro řešení situací, kdy neexistují žádná technická kritéria pro screening DNSH. Tento proces zahrnuje spolupráci s technickými odborníky s cílem určit primární dopady činností v celém jejich životním cyklu, odhadnout tyto dopady a na jejich základě vyvodit závěry. Pokud jsou považovány za významné, musí příjemci předložit prohlášení o shodě s konkrétními kritérii pro podávání zpráv.

Tato praxe poskytuje kvalitativní kritéria a informace, a tak čelí výzvě vyvinout alternativní kritéria a metodiky pro klasifikaci inovačních investic.

3.3.3 Replikovatelnost do českého prostředí

Za účelem vyhodnocení možnosti replikace výše uvedených postupů do Česka, Tabulka 5 shrnuje faktory, které umožňují a brání zavedení a úspěchu těchto postupů. Příznivé faktory jsou zde definovány jako faktory, které umožňují zavedení a účinnost postupů. Naproti tomu bariéry jsou definovány jako faktory, které brání zavedení a účinnosti postupů.

Tabulka 5 Příznivé faktory a překážky přezkoumávaných postupů pro výzkum a vývoj a ekologické inovace

	Proces DNSH pro inovativní investice (FI)	Zelené rozpočtování (AT)	Zlepšená koordinace mezi zúčastněnými stranami (FI)	Využití širších zdrojů dat pro kategorizaci (ES)
Umožňující	E1 Národní směrnice E2 Spolupráce s odborníky E3 Následné ujištění	E4 Dostatečné zdroje E5 Vícenásobné dávky E6 Postupný přístup	E4 Dostatečné zdroje E7 Jasně rozdělení rolí E8 Nízký objem projektů	E9 Mapování stávajícího rozpočtu E10 Stávající odvětvové strategie E6 Postupný přístup
Překážky	B1 Oficiální definice bezúhonnosti B2 Nedostatek srovnávacích bodů	B3 Nedostatečné zajištění kvality B4 Omezený politický tlak	B5 Omezená institucionalizace	B5 Omezená institucionalizace

Replikovatelnost specializovaného procesu pro inovační investice (na základě finského modelu)

Vytvoření specializovaného procesu DNSH, který zohledňuje specifika inovačních investic, se zdá být v zásadě replikovatelné. Finský případ naznačuje, že k replikaci jsou zapotřebí tři prvky: existence vnitrostátních pokynů, silná spolupráce s odborníky a existence následných procesů pro zajištění kvality. V Česku byly národní pokyny vypracovány v průběhu podzimu 2022 a budou doplněny zastřešujícími pokyny v rámci tohoto projektu TSI [E1]. Spolupráce s odborníky se v českém kontextu jeví jako relevantní také proto, že uplatňování principu DNSH zajišťují řídicí orgány, které disponují aktuálními a odvětvovými odbornými znalostmi, jako jsou operační programy [E2]. Kromě toho skutečnost, že ve Finsku i v Česku jsou pozorovány překážky [B1] a [B2], naznačuje, že nebrání zavedení procesu DNSH pro inovační investice, ale že by spíše bránily jeho úspěchu.

V praxi je třeba provést řadu změn, které umožní replikaci praxe. Ve srovnání s přístupem Finského klimatického fondu není zapojení českých tematických a sektorových expertů institucionalizováno; zdá se, že dochází k rozdělení rolí "do sil" napříč řídicími orgány. Možnost spoléhat se na experty je tak podmíněna jasnější institucionalizací, která by motivovala ke koordinaci mezi orgány. Kromě toho by bylo třeba zavést následné hodnocení projektů, které by potvrdilo (i) relevanci zvolených kritérií a prahových hodnot a (ii) že projekt kritéria a prahové hodnoty splňuje. Neočekává se, že by zavedení tohoto systému vyvolalo technické problémy, ale že by mu bránil nedostatek zdrojů.

Replikovatelnost zeleného rozpočtování (na základě rakouského modelu)

V krátkodobém horizontu je replikovatelnost zeleného rozpočtování do Česka považována za nízkou. Zatímco dva z identifikovaných faktorů ([E4] Dostatečné zdroje a [E5] Vícenásobné přínosy) v českém kontextu chybí, obě zbývající překážky rakouského zeleného rozpočtování jsou v Česku pozorovány ([B3] Nedostatečné zajištění kvality a [B4] Omezený politický tlak).

O replikaci zeleného rozpočtování by však bylo možné uvažovat ve střednědobém horizontu (tj. po úplné institucionalizaci postupů a procesů DNSH na všech českých ministerstvech a řídicích orgánech). Ve střednědobém horizontu lze očekávat výskyt následujících podpůrných prostředků:

- **Dostatečné zdroje [E4]:** Očekává se, že institucionalizace postupů a procesů DNSH podpoří jejich standardizaci, a tím i jejich účinnost. I když to nemusí stačit k tomu, aby byly týmy zproštěny práce zaměřené na DNSH, očekává se, že se tím uvolní další zdroje;
- **Postupný přístup [E6]:** Soustředěním zdrojů a koncepční práce na aplikaci principu DNSH v krátkodobém horizontu se budou moci české orgány v budoucnu opřít o silný systém pro rozvoj zeleného rozpočtování (například pomocí výsledků hodnocení DNSH pro klasifikaci rozpočtových položek);
- **Vícenásobné výhody [E5]:** Zveřejnění evropského standardu pro zelené dluhopisy (který v tomto návrhu vychází z principu DNSH) a rozšíření obezřetnostních opatření týkajících se klimatu znásobí důvody pro zavedení metody zeleného rozpočtování.

Replikovatelnost ilustrativního příkladu je uvedena v dokumentu **Box 4**.

Box 6 Replikovatelnost ilustrativních postupů pro výzkum a vývoj a inovativní ekologické investice

Replikovatelnost posílené koordinace mezi zúčastněnými stranami (na základě finského modelu)

Tato praxe je považována za opakovatelnou v českém kontextu za předpokladu, že se omezí na nejsložitější investiční případy. Na rozdíl od Finska mají české orgány nedostatek zdrojů [E4] a potýkají se s velkým objemem projektů [E8]. Jasně rozdělení rolí se však zdá být stejně zásadní jako objem zdrojů, neboť umožňuje úředníkům určit, které týmy a kolegové mohou na posuzování DNSH spolupracovat. Přerozdělení rolí vyžaduje institucionalizované postupy, které je složité zavést, zatímco navýšení zdrojů je prakticky snadné, jakmile je dán politický impuls, a může být kompenzováno zaměřením na nejsložitější investiční případy. Existence jasných rolí v Česku [E7] proto vytváří předpoklady pro silnější koordinaci mezi ministerstvy, řídicími orgány a místními orgány, které vydávají povolení. A konečně, institucionalizace koordinace může být snadno provedena (např. jejím popisem v národních pokynech), aby se odstranila bariéra [B5].

Replikovatelnost využití širších zdrojů dat pro kategorizaci (na základě španělského modelu).

Využití širších dokumentů (např. zjednodušené hodnocení životního cyklu, hodnocení plnění cílů udržitelného rozvoje, sektorové cestovní mapy) pro kategorizaci inovativních projektů se zdá být ve střednědobém horizontu replikovatelné do českého kontextu. Španělský příklad naznačuje, že tato praxe vyžaduje granulární data a silné institucionální ukotvení. Zatímco Česko se může opřít o sektorové cestovní mapy [E10] a o analýzu rozpočtu založenou na SGD⁵ [E9], nemá dostatečný institucionální impuls k systematické analýze inovativních projektů s využitím širšího souboru datových zdrojů [B5]. Nedostatek zdrojů popsany českými orgány naznačuje, že současné metody hodnocení DNSH by neměly být složitější nebo nákladnější. Tato omezení se však mohou v průběhu času vyvíjet [E6]. Zvýšení účinnosti hodnocení DNSH (díky institucionalizaci principu DNSH a vytvoření národních pokynů) a větší zkušenosti s inovativními projekty (s příklady zjednodušených hodnocení životního cyklu a pilotních případů založených na cílech udržitelného rozvoje a sektorových cestovních mapách) do značné míry podpoří replikaci této praxe ve střednědobém horizontu.

⁵ Tato analýza byla provedena v roce 2020. [Viz https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/czechrepublic](https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/czechrepublic)

4 Webové semináře pro vzájemné učení

Tato kapitola jde nad rámec analýzy konkrétních případů, které byly navrženy v kapitole 3a poskytuje přehled obsahu diskusí vedených během webinářů. U každého webináře jsou shrnuty proběhlé diskuse spolu s (i) hlavními body diskuse a závěry a (ii) hlavními získanými poznatky.

4.1 Webinář 1: Řídicí procesy pro uplatňování zásady DNSH

4.1.1 Hlavní body diskuse a poznatky z webináře

Výzvy související s nedávným vývojem principu DNSH, **nedostatek konsolidovaných rámců** (tj. existuje řada různých modelů, šablon a přístupů), **nedostatek odborných znalostí** v celém procesu uplatňování DNSH a **potřeba vyhrazených zdrojů** se objevují jako klíčové charakteristiky ve všech členských státech, které se zúčastnily webináře. Tyto charakteristiky spolu souvisejí a mají tendenci se vzájemně zhoršovat (např. omezená velikost týmů věnujících se principu DNSH je zdůrazňována jako obtíž při vytváření konsolidovaných rámců a budování odborných znalostí všech příslušných pracovníků). Kromě toho byly diskutovány 3 klíčové body, které se opakují ve všech srovnávaných členských státech, týkající se struktury řízení a postupů pro uplatňování zásady DNSH:

- **Obtížnost nalezení rovnováhy mezi centralizací a decentralizací.** První z nich umožňuje rozvoj konsolidovaných rámců a usnadňuje synergie, zatímco druhá zajišťuje, že uplatňování zásady DNSH je přizpůsobeno místním nebo odvětvovým souvislostem (zejména tam, kde neexistují žádné týmy věnující se zásadě DNSH nebo jsou tyto týmy malé, protože uplatňování se může opírat pouze o liniová ministerstva nebo řídicí orgány);
- **Rozmanitost a počet zapojených orgánů.** Procesy řízení musí umožnit budování kapacit a efektivitu všech řídicích orgánů, což představuje problém, protože se do značné míry liší z hlediska odvětví a rozsahu;
- **Obtíže při uplatňování zásady DNSH stejným způsobem ve všech fondech.** Provádění RRF obvykle vyžaduje právní výkon, zatímco provádění fondů politiky soudržnosti vyžaduje technickou znalost příslušných kritérií DNSH. To vyžaduje odlišné a potenciálně rozdílné atributy v systémech řízení.

4.1.2 Klíčové poznatky

V rámci panelové diskuse byla projednána řada získaných poznatků a zamysleli se nad nimi. Přestože se systematicky nezabývají všemi výše zmíněnými problémy v oblasti správy DNSH, jejich výhodou je, že se dají aplikovat na různé kontexty:

- **Pružnost je zásadní.** Cíle a environmentální rizika se mohou v průběhu času měnit. Je proto třeba se vyhnout konkrétním doporučením ve školeních a v systémech řízení. Měla by být spíše poskytována praktická podpora pro rozhodování (např. v podobě rozhodovacích stromů);
- **Měly by být vytvořeny agregované údaje a nástroje IT.** Měly by nabízet aktuální a vědecké informace (např. z výzkumných ústavů) a data by měla být strojově čitelná;
- **Mezi týmy, které se věnují DNSH, a orgány uplatňujícími zásadu DNSH je třeba pravidelně komunikovat.** Intenzivní komunikace je prospěšná zejména ve fázi hodnocení, aby se vytvořila pevná kritéria a procesy, které zabrání krizovým situacím, ale komunikace by měla být udržována v průběhu všech kroků uplatňování DNSH. Týmy zabývající se DNSH by měly aktivně oslovovat příslušná ministerstva a nabízet jim pomoc a základní školení;
- **Šířit informace prostřednictvím (i) různých formátů** tak, aby bylo k dispozici více informací (např. videa), (ii) **nad rámec RRP a nad rámec klimatu** (nemělo by docházet k výběru mezi

environmentálními cíli) a (iii) v celém aplikačním řetězci DNSH (školit kontrolní týmy RRP a finanční inspektory, školit týmy zapojené do vývoje ESG);

- **Zajistit, aby existovaly dostatečné zdroje a aby zásada DNSH byla v hledáčku všech příslušných ministerstev a institucí, například tím, že se budou spoléhat na národní tajemníky a vládu.**

4.2 Webinář 2: Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH

4.2.1 Hlavní body diskuse a poznatky z webináře

Podobně jako v případě hlavních závěrů a bodů diskutovaných během webináře 1 účastníci vznesli připomínky, které se týkají zejména procesu učení v rámci orgánů veřejné správy v souvislosti s uplatňováním zásady DNSH. Zdůrazňují výzvy a které odrážejí konkrétní obtíže při zavádění nedávno zavedeného konceptu a popisují ambici postupně začlenit zásadu DNSH do metodik v oblasti životního prostředí:

- **Je třeba nalézt rovnováhu mezi omezenou administrativní zátěží** (pro řídicí orgány i předkladatele projektů) **a příliš zjednodušeným hodnocením DNSH**. Zejména zjednodušená posouzení a posouzení prováděná malými předkladateli by měla zajistit integritu životního prostředí navzdory nižší úrovni podrobnosti;
- **Obsah a proces hodnocení DNSH by měl být v průběhu času flexibilní**, aby odrážel zkušenosti získané v průběhu let. Stejně tak by měly umožňovat určitý prostor pro výklad (např. uznat, že alternativní projekty se mohou uskutečnit mimo EU bez environmentálních záruk);
- Některé členské státy zvažují **význam a proveditelnost dalších kritérií**, aby **vyvážily absenci specifických kritérií DNSH a zohlednily místní specifika** (např. kritéria související s BAT, sladění s národními strategickými dokumenty);
- Některé srovnatelné členské státy zvažují **postupné začlenění zásady DNSH do vnitrostátních právních předpisů a environmentálních metodik**. Legislativní změny nad rámec pouhého překladu evropských požadavků jsou považovány za možnost zakotvení zásady DNSH do vnitrostátního veřejného financování (např. prostřednictvím povolování nebo zeleného rozpočtování).

4.2.2 Získané zkušenosti

Z webináře vyplývá pět hlavních poznatků. Týkají se:

- **Potřeba přizpůsobit se odvětvím a velikosti projektů nebo typu předkladatele**. To by mohlo zahrnovat odstranění kritérií, která se zdají být nepřiměřená ve srovnání s rizikem, že daný projekt ohrožuje zásadu DNSH;
- **Potřeba vyjasnění prahových hodnot DNSH na evropské úrovni**. Ačkoli by to nemělo systematicky vést ke kvantitativním prahům (které odpovídají nerovnoměrné úrovni ambicí v jednotlivých členských státech), je to nezbytné k zajištění toho, aby byla environmentální integrita respektována rovnocenným způsobem v celé EU;
- **Potřeba vypracovat jednoduché a pragmatické pokyny**. Pokyny by měly být jasné, syntetické a pragmatické, zejména pokud jejich publikum tvoří navrhovatelé, např. nabídkou kontrolních seznamů a stanovením stejných kritérií pro všechny finanční nástroje;
- **možnost využít uplatňování zásady DNSH jako nástroje k prokázání progresivního přístupu k evropskému financování a/nebo rychlého pokroku v provádění vnitrostátních RRP**. Několik členských států skutečně prezentuje rychlou realizaci svých národních RRP jako úspěšnou strategickou volbu, což naznačuje, že uplatňování zásady DNSH může být symbolem pro inovativní a účinnou ochranu životního prostředí;

- možnost vypracovat (další) kritéria DNSH specifická pro výzvy nebo projekty, aby bylo možné přizpůsobit obecná hodnocení DNSH konkrétním podmínkám. Tuto praxi lze rozšířit i nad rámec implementace fondů politiky soudržnosti jako prostředek k dosažení rovnováhy mezi flexibilitou a standardizací.

4.3 Webinář 3: Uplatnění principu DNSH na inovativní zelené technologie

4.3.1 Hlavní body diskuse a poznatky z webináře

Hlavní body diskuse se týkají různých kroků, kterými orgány procházejí při uplatňování zásady DNSH na investice do inovativních zelených technologií:

- **V kroku klasifikace:** řídicí orgány obvykle nejprve posoudí povahu a velikost rizik, že projekt ohrožuje zásadu DNSH. Na základě tohoto posouzení lze zjistit potřebu specifických kritérií a tato kritéria vypracovat. Z toho vyplývá, že je nadále obtížné automaticky identifikovat rizikovější projekty a projekty, které neodpovídají obvyklým zjednodušeným a hloubkovým hodnocením;
- **Ve fázi identifikace kritérií:** řídicí orgány standardně využívají pro hloubkové posouzení DNSH TSC z aktů EU v přenesené pravomoci v oblasti taxonomie. Postupy a metodiky pro navrhování kritérií DNSH specifických pro jednotlivé projekty se zahajují pouze v případě, že jsou potřebná kritéria na úrovni projektu a že TSC DNSH neexistují;
- **Ve fázi tvorby kritérií:** zpětné účinky, složitost TSC DNSH a omezená kapacita předkladatelů projektů jsou hlavními omezeními pro řídicí orgány při tvorbě kritérií DNSH. Kromě toho napříč srovnatelnými členskými státy představuje cíl přechodu na oběhové hospodářství a projekty výzkumu a vývoje nejvíce problémů při vývoji kritérií na úrovni projektů.

4.3.2 Získané zkušenosti

Jak je uvedeno v oddíle 3.3, srovnatelné členské státy vypracovaly různé metodiky pro uplatňování zásady DNSH na investice do inovativních zelených technologií. Přesto z nich vyplývají společné poznatky:

- **Je užitečné standardizovat proces identifikace projektů, které mohou vyžadovat kritéria na úrovni projektu.** Toho lze dosáhnout vytvořením pravidel pro seskupování projektů. Standardizace pomáhá identifikovat projekty vyžadující kritéria na úrovni projektu rychleji a dříve v procesu, a tím podporuje rozdělení práce mezi linií ministerstva a specializované týmy DNSH;
- **Environmentální metodiky mohou být použity na podporu uplatňování zásady DNSH v komplexních a inovativních projektech, neboť** nabízejí dodatečné a hlubší informace. V tomto ohledu jsou zvláště důležité ekologické rozpočtování, EIA a CP;
- **Procesy by měly umožnit přezkum a upřesnění kritérií DNSH v průběhu realizace projektů.** Inovativní projekty z definice představují neznámá rizika nebo rizika, která je obtížné vyhodnotit. Iterativní procesy zajišťují, že jsou zohledněna všechna rizika, a to i v případě, že se objeví v pozdní fázi. Tato flexibilita také umožňuje řídicím orgánům plně využít výsledky hodnocení EIA;
- **Řídicí orgány by měly mít možnost spolehnout se na externí technické odborníky nebo odborné výbory,** aby potvrdily a prohloubily předběžné posouzení DNSH (viz "krok klasifikace" a "krok identifikace kritérií"). Vzhledem k tomu, že inovativní projekty s sebou nesou neznámá rizika a nové technologie nebo postupy, jsou k jejich hodnocení a k vypracování relevantních a ambiciózních kritérií zapotřebí specifické odborné znalosti;
- U inovativních projektů, které se objevují v klastrech, tj. u projektů, které vykazují podobnosti a jejichž počet má rychle růst (např. investice související s vodíkem), by řídicí orgány měly zvážít

vypracování referenčních hodnot, které by objasnily úroveň významné újmy a dostatečného posouzení;

- Nejefektivnější je **postupné budování stávajících řešení** namísto vývoje několika řešení najednou. Umožňuje řídicím orgánům iterovat a efektivně implementovat své procesy a metodiky.

Příloha A - Logistika a získané zkušenosti

Tato kapitola obsahuje informace o třech výměnných webinářích pořádaných v rámci DLV3. Popisuje logistické procesy, které stály za organizací všech webinářů, a také poskytuje úvahy o procesu organizace webinářů a hodnotí výsledky a způsob, jakým mohou/budou webináře vzájemného učení informovat o dalších fázích projektu.

A.1 Organizace a logistika

Za účelem vzájemné výměny zkušeností mezi vybranými členskými státy byly uspořádány celkem tři webové semináře. Ty se konaly 26. ledna, 2. února a 16. února⁶ 2023. Všechny tři webináře se konaly online s využitím webové platformy Teams. Účast na všech webinářích byla více než uspokojivá:

- Webinář 1 zaznamenal 132 registrovaných účastníků⁷. Nejvíce jich bylo z České republiky (94), dále pak zástupci Evropské komise (11), Španělska (10), Slovenska (7), Belgie (6), Rakouska (3) a Finska (1).
- Webináře 2 se zúčastnilo 102 účastníků. Většina z nich byla z České republiky (63), dále z Belgie (7), Slovenska a Španělska (po 6 účastnících), Finska a EU (po 5), Rakouska (3) a členů projektového týmu (7). Z toho většina účastníků sledovala webinář (83), přičemž 5 přednášejících, 5 zástupců Evropské komise, 2 zástupci a 7 členů projektového týmu.
- Webináře 3 se zúčastnilo 79 účastníků. Většina z nich byla z České republiky (44), dále z EU (8), Španělska (6), Belgie (5), Finska (5), Rakouska (3) a Slovenska (1). Zúčastnilo se jí také 5 členů projektového týmu a 2 zúčastněné strany, které neuvedly své údaje. Z nich se většina zúčastnila jako pozorovatelé (59), přičemž 5 řečníků, 5 zástupců Evropské komise, 3 zástupci Úřadu vlády ČR a 7 členů projektového týmu.

Každý webinář byl naplánován samostatně, se samostatnými pozvánkami, registračními formuláři a podpurnými dokumenty. Organizace každého webináře začala výběrem data, které vyhovovalo projektovému týmu, GŘ REFROM a příjemci. Jakmile bylo datum stanoveno, byla vybraným zúčastněným stranám rozeslána první sada pozvánek s upozorněním na termín a stručným vysvětlením účelu akce. Seznam pozvaných obsahoval pouze zástupce veřejných orgánů vybraných členských států, Česka a zástupce Evropské komise. Po obdržení pozvánky byly zúčastněné strany požádány, aby se na akci zaregistrovaly. To umožnilo projektovému týmu i) sledovat počet a povahu očekávaných účastníků a ii) požádat účastníky o souhlas se záznamem akce a sdílet a použít jejich kontaktní údaje v případě dalších vzdělávacích akcí souvisejících s DNSH.

Týden předem obdrželi účastníci také další e-mail s podrobnostmi o obsahu každého konkrétního semináře a s příslušnými podpurnými dokumenty, konkrétně s programem a koncepční zprávou.

Program každého webináře měl stejnou strukturu jako online akce v délce 2,5 hodiny. První polovina webináře byla věnována prezentacím řečníků. Každý webinář začínal krátkým představením jeho účelu, uvítacími slovy Úřadu vlády ČR nebo GŘ REFORM. První prezentace akce byla vždy věnována "úvedení na scénu", kde byl představen český kontext ve vztahu k tématu každého webináře, jak byl v průběhu studie sledován. Následovaly prezentace pozvaných řečníků; jeden řečník představil český přístup k DNSH a možné výzvy a dva řečníci z pozvaných členských států. Druhá polovina akce byla vyhrazena

⁶ Původně byl třetí webinář naplánován na 9. února, ale byl odložen kvůli nedostupnosti některých klíčových řečníků.

⁷ Platforma nevytvořila zprávu o účastnících prvního webináře.

panelové diskusi. Každého panelu se zúčastnili řečníci, kteří prezentovali v první části webináře, a (v některých případech) někteří další řečníci z pozvaných členských států. Panel moderoval člen projektového týmu. Diskuze byla formulována na základě několika hlavních otázek, které byly řečníkům a účastníkům předány před webinářem jako součást podkladových materiálů. Kromě toho měli účastníci také možnost vznést další otázky, které si přáli, aby jim panelisté zodpověděli. Setkání bylo zakončeno stručným shrnutím jeho obsahu moderátorem a závěrečnými poznámkami Úřadu vlády nebo GŘ REFORM.

A.2 Reflexe a hodnocení procesu

Webináře byly obecně považovány za úspěšné, s vysokou účastí (která také trvala po celou dobu trvání každé akce) a s dobře připravenými a znalými řečníky. Několik účastníků také ocenilo dobře provedenou a profesionální akci.

Během pořádání webinářů a po jejich skončení se projektový tým pravidelně zamýšlel nad jejich organizací. Již v průběhu pořádání webinářů byly identifikovány některé poznatky, které se přímo promítly do organizace následujících webinářů, např:

- **Flexibilita** při přizpůsobování délky prezentací a/nebo panelové diskuse konkrétním řečníkům a/nebo účastníkům diskuse;
- vypracování seznamu **dalších (stínových) otázek, které budou v případě potřeby položeny** během panelových diskusí, nebo
- Členové projektového týmu v pohotovosti během samotné panelové diskuse, aby mohli připravit **ad hoc doplňující otázky na základě odpovědí účastníků diskuse.**

Po skončení webinářů byla zjištěna řada poznatků, které lze rozdělit do dvou hlavních skupin: i) poznatky, které lze uplatnit při plánování budoucích akcí v souvislosti s DNSH, a ii) praktické poznatky, které lze uplatnit při organizaci jakékoli online akce.

V souvislosti s **potenciálními budoucími akcemi DNSH** bylo hlavním poznatkem stanovit **cíl, záměr a požadovaný dopad akce a jasně jej sdělit publiku a řečníkům**. To může být pro akci přínosné v několika směrech:

- Zaprvé to umožní pozvat nejvhodnější řečníky pro daný cíl a požadovaný dopad.
- Za druhé, jakmile je stanoven cíl a požadovaný dopad akce, lze rozhodnout o její struktuře. Ze zkušeností vyplývá, že webináře a/nebo online akce s větším počtem posluchačů jsou vhodným prostředkem pro prezentace a výměnu zkušeností, jako tomu bylo v případě webinářů DLV3. Může však být také užitečné naplánovat navazující akce menšího rozsahu mezi členskými státy, které sdílejí podobné problémy, kde lze v menším prostředí diskutovat o konkrétnějších otázkách. Menší prostředí také může účastníkům umožnit větší otevřenost a upřímnost než za přítomnosti velkého publika.
- Zatřetí bude pro účastníky užitečné při dalším šíření pozvánky co nejlépe identifikovat další účastníky, kteří by mohli mít z akce prospěch.

Za druhé, byla také identifikována řada **praktických poznatků pro organizaci webinářů, které lze aplikovat na jakékoli online akce:**

- Nejdůležitějším poznatkem je, že je třeba si na naplánování a přípravu akce vyhradit dostatek času.

- Vypracování interního protokolu nebo plánu organizace akce s přidělenými rolemi a časovým plánem pomáhá zajistit, aby byly všechny kroky provedeny včas a na nic se nezapomnělo.
- Výběr data konání akce a řečníků by měl probíhat souběžně, aby se předešlo tomu, že klíčoví řečníci nebudou ve zvoleném termínu k dispozici.
- Po potvrzení řečníků a přípravě (návrhu) programu je vhodné naplánovat přípravnou schůzku s řečníky (a/nebo panelisty). To jim umožní nejen seznámit se s online platformou a otestovat její funkčnost, ale také poskytnout řečníkům a moderátorovi příležitost setkat se před setkáním, což může být přínosné zejména během diskusí.
- Pokud řečníci prezentují své vlastní prezentace, je užitečné požádat o jejich zaslání předem, což umožní kontrolu kvality a případné následné kroky. Pokud je to možné, může být užitečné řečníkům také poskytnout jasné instrukce ohledně osnovy prezentace a její požadované délky, například vypracováním stručné šablony, která je následně sdílána s řečníky.
- Užitečné bylo také více než jedno oslovení zúčastněných stran během přípravné fáze, protože může sloužit jako přirozená připomínka události. Jako pravidlo se osvědčily tři e-maily na jednu akci (1) uložení termínu a představení akce, 2) konkrétnější informace s programem a podkladovými dokumenty a 3) poděkování a následné informace s dalšími dokumenty, např. s prezentacemi).
- Ukázalo se také, že je užitečné vytvořit pro událost vyhrazenou schránku, protože umožňuje centralizovanou výměnu informací s řečníky a účastníky, kterou může spravovat několik lidí najednou, aby byla zajištěna včasná komunikace.
- Struktura materiálů, které jsou účastníkům předávány, pomáhá profesionalizovat akci a nastavit očekávání.

Potenciální návaznost na webové semináře

Jak bylo uvedeno výše, během registrační fáze byly shromážděny kontaktní údaje zúčastněných stran, které mají zájem o potenciální budoucí výměny. V tuto chvíli nebyly naplánovány žádné další výměny mezi příslušnými orgány členských států, nicméně pokud o to zúčastněné strany projeví zájem, může projektový tým sloužit jako prostředník pro první kontakty.

Příloha B - Koncepční poznámky k webinářům

4.3.3 Webový seminář 1

Vzájemná výměna poznatků o stávajících postupech při uplatňování zásady DNSH (I)

Webinář (MS Teams): Procesy řízení pro uplatňování principu DNSH

Datum: 26/01/2023	Čas: 10.00 - 12.30h CET	Umístění: MS Týmy. Odkaz pro připojení se upraví automaticky poté, co se zde účastník zaregistruje.
-----------------------------	--------------------------------	--

O vzájemné výměně zkušeností

Kontext

Důsledné uplatňování zásady DNSH ze strany orgánů veřejné správy ve všech veřejných fondech má zásadní význam pro zajištění toho, aby veřejné výdaje a investice členských států neměly výrazně škodlivý(é) dopad(y) na životní prostředí. Složitost uplatňování zásady DNSH a její relativní novost pro většinu zúčastněných stran vyžaduje výrazné zlepšení kapacit a know-how členských států. Klíčové je posílit klíčové dovednosti zaměstnanců a zároveň vypracovat a zefektivnit interní metodiky a ucelené postupy pro uplatňování zásady DNSH.

V této souvislosti Generální ředitelství Evropské komise pro podporu strukturálních reforem (DG REFORM) zadalo společnosti Trinomics a Mezinárodnímu centru pro udržitelné financování (ISFC) zakázku na poskytnutí technické podpory v rámci nástroje technické podpory (TSI) České republiky při **vývoji metodiky pro uplatňování zásady "Do No Significant Harm" (DNSH) na národní úrovni v České republice.**

Účel

V rámci smlouvy s Evropskou komisí byly společnosti Trinomics a ISFC požádány, aby připravily, zorganizovaly a uspořádaly tři (3) online webináře o vzájemném učení a výměně zkušeností mezi členskými státy EU. Vzájemné učení a výměna znalostí budou platformou pro diskusi a budování kapacit, přičemž zúčastněné členské státy EU budou sdílet a **diskutovat o příkladech, postupech a zkušenostech získaných při dosavadním provádění zásady DNSH.**

Diskuse se zaměří především na výzvy spojené s uplatňováním zásady DNSH, kterým čelí české orgány. Stejně (nebo podobné) výzvy se objevily i v jiných členských státech, přičemž prezentace a konkrétní případy se budou týkat především zkušeností a příkladů z uplatňování zásady DNSH v rámci nástroje pro obnovu a zvýšení odolnosti (RRF).

Cílem vzájemného učení je přinést prospěch všem zúčastněným členským státům. Vytvoříme výstup se získanými zkušenostmi a osvědčenými postupy, který bude možné sdílet se všemi členskými státy⁸. Webináře přispějí v širším měřítku k pokroku a rozšíření ekologického přechodu v EU a jejích členských státech.

O webových seminářích

⁸ Webinář bude navíc nahráván pro účely širšího šíření v rámci české státní správy.

Vzájemné učení se bude skládat ze 3 webinářů, z nichž každý se zaměří na určitou výzvu.

- Webinář 1: Řídící procesy pro uplatňování zásady DNSH
- Webinář 2: Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH
- Webinář 3: Uplatnění principu DNSH v projektech výzkumu a vývoje a ekologických inovací

Před přípravou webových seminářů provedla společnost Trinomics desk research a vedla rozhovory s vybranou skupinou členských států, které byly identifikovány jako státy s podobným nastavením správy nebo s osvědčenými postupy pro uplatňování zásady DNSH. Tyto výměny byly užitečné pro lepší pochopení současného stavu uplatňování zásady DNSH v Evropě a pro získání informací o různých přístupech k podobným problémům při uplatňování DNSH. Výsledkem bylo, že **Rakousko, Belgie, Finsko, Slovensko a Španělsko** byly vyzvány, aby představily své osvědčené postupy a příklady řešení různých výzev v oblasti DNSH, a vedle toho své zkušenosti prezentovalo i **Česko**.

Webinář 1: Řídící procesy pro uplatňování zásady DNSH

O výzvě

Na základě technických konzultací se zúčastněnými stranami v Česku a dalších členských státech EU se tento **první webinář** zaměří na zkušenosti a postupy vybraných členských států při zajišťování **řádné správy procesů podávání žádostí o DNSH**. Bude se zabývat výzvami při zavádění účinného systému řízení a procesů pro provádění pokynů DNSH, včetně:

- Změny ve způsobu hodnocení, posuzování a monitorování veřejných výdajů;
- hodnocení a rozdělování veřejných prostředků na programové a projektové žádosti a
- Minimalizace byrokracie a nesrovnalostí mezi různými vládními agenturami.

Kromě toho se webinář bude zabývat významem **budování kapacit pro zlepšení znalostí a procesů souvisejících s DNSH**. Ty by měly zajistit, aby odpovědné řídicí orgány a žadatelé o financování mohli účinně identifikovat, posuzovat a zmírňovat potenciální rizika a dopady projektů na udržitelnost. Webinář se bude zabývat také správou údajů potřebných k provádění hodnocení DNSH.

Přístup použitý pro webové semináře

Část I: Úvod a příprava scény

Webinář bude zahájen krátkým úvodem o **programu a cílech webináře** a poté budou následovat prezentace projektového týmu a zástupců Česka, Španělska a Belgie o jejich konkrétní praxi ("focus case") ve vztahu k výzvě webináře. **Projektový tým (ISFC)** začne připravovat scénu kolem výzvy tím, že ji zasadí do českého kontextu (na základě diagnostické analýzy provedené v roce 2022). **Česko** pak představí konkrétní příklad na využití a implementaci nedávno přijatých rámcových pokynů pro DNSH a klimatickou odolnost (CP) financování CPR, které jsou výsledkem spolupráce mezi vládními resorty s cílem předložit jednotnou metodiku napříč všemi českými úřady. **Španělsko** následně představí program budování kapacit DNSH, který je realizován na podporu provádění RRP a budování kapacit souvisejících s metodikami DNSH. Nakonec program před přestávkou na kávu uzavře **Belgie**, která pohovoří o procesu rozhodování a zavádění odborného centra DNSH a helpdesku na podporu národních a regionálních orgánů při posuzování DNSH.

Část II: Panelová diskuse - Správa DNSH

Prezentace členských států připraví půdu pro **panelovou diskusi**, která se bude řídit otevřenými otázkami vypracovanými na základě odborných konzultací se zúčastněnými stranami v České republice a dalších členských státech EU. Panelová diskuse rovněž umožní účastníkům klást otázky v souvislosti s postupy a příklady uvedenými

v první části webináře. Otázky pro panelovou diskusi byly vypracovány tak, aby členské státy mohly získat **nové poznatky, nápady a pohledy na opatření**, která je třeba přijmout, a na aktéry, které je třeba zapojit k překonání jednotlivých překážek souvisejících se správou DNSH.

Program

Část I: Úvod a příprava scény		
Moderátor: Jeroen van der Laan (Trinomics)		
10.00 - 10.05	Uvítání: úvod do projektu a očekávané výsledky webináře	Nikola Blokešová, Úřad vlády (Česko)
10.05 - 10.15	Příprava scény: představení výzev souvisejících s procesy řízení při uplatňování zásady DNSH	Julian Toth (ISFC)
10.15 - 10.35	Kontext v České republice: Představení rámcových pokynů a řízení jejich uplatňování napříč ministerstvy	Richard Juřík, Ministerstvo životního prostředí
10.35 - 10.55	Případ 1: Vytvoření kapacitního centra ve Španělsku	Lucía Cobo, Ministerstvo pro ekologický přechod a demografické výzvy (Španělsko)
10.55 - 11.15	Případ 2: Vytvoření helpdesku DNSH v Belgii	Stéphanie Baclin, Federální veřejná služba pro zdraví, bezpečnost potravinového řetězce a životní prostředí (Belgie)
11.15 - 11.30	<i>Přestávka na kávu</i>	
Část II: Panelová diskuse - Řídící procesy pro uplatňování zásady DNSH		
11.30 - 12.20	Moderátor: Julian Toth (ISFC) Členové panelu: <ul style="list-style-type: none"> - Richard Juřík, Ministerstvo životního prostředí (Česko) - Lucía Cobo, Ministerstvo pro ekologický přechod a demografické výzvy (Španělsko) - Stéphanie Baclin, Federální veřejná služba pro zdraví, bezpečnost potravinového řetězce a životní prostředí (Belgie) - Emma Terämä, Ministerstvo životního prostředí (Finsko) 	
12.20 - 12.25	Zamyšlení nad hlavními závěry panelové diskuse	Jeroen van der Laan (Trinomics)
12.25 - 12.30	Shrnutí a uzavření	Riikka Torppa (Evropská komise, GŘ REFORM)

Řídící otázky pro panelovou diskusi

Výzva 1: Zavedení účinného systému řízení

- Členské státy (a útvary v rámci členských států) zaujaly různé přístupy k rozdělení administrativní zátěže související s DNSH mezi orgány a žadatele o projekty. Jaký přístup (jaké přístupy) se podle vašich zkušeností ukázal (ukázaly) jako nejefektivnější ve fázi hodnocení/posuzování? A které ve fázi monitorování?
- Vyvinul váš členský stát nějaká opatření nebo systém řízení, aby zajistil konzistentnost metodik a hodnocení DNSH napříč ministerstvy a agenturami?

Výzva 2: Budování kapacit pro rozšiřování znalostí a procesů souvisejících s DNSH

- Jaké jsou hlavní zjištěné potřeby při procházení školení a budování kapacit vašeho týmu (týmů)/pomocných oddělení DNSH? Jaké jsou například hlavní otázky, které vyvstávají ze strany žadatelů o projekt (např. v souvislosti s kritérii DNSH pro různá odvětví, procesy, právními prahy...)?

Výzva 3: Správa údajů potřebných k provádění hodnocení DNSH

- Datové sady a datová úložiště mají potenciál zjednodušit proces DNSH na různých úrovních. Jaké jsou podle vás na základě návrhů žadatelů o projekt a vašich zkušeností hlavní požadavky a faktory úspěchu při zřízení takových datových sad a datových úložišť? Jaké jsou hlavní překážky?

Horizontální otázka(-y)

- Jak se podle vás bude v příštích letech vyvíjet správa DNSH ve vaší zemi? Chystá se nějaká konkrétní nová legislativa v oblasti životního prostředí, která by podpořila uplatňování zásady DNSH?

4.3.4 Webový seminář 2

Vzájemná výměna zkušeností o stávajících postupech při uplatňování zásady DNSH (II)

Webinář (MS Teams): Implementace zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH

Datum: 02/02/2023	Čas: 10.00 - 12.30h CET	Umístění: MS Týmy. Odkaz pro připojení se upraví automaticky poté, co se účastník zaregistruje zde
-----------------------------	--------------------------------	---

O vzájemné výměně zkušeností

Viz tento oddíl v koncepční poznámce k webináři 1.

Webinář 2: Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH

O výzvě

Na základě technických konzultací se zúčastněnými stranami v České republice a dalších členských státech EU se tento druhý webinář zaměří na zkušenosti a postupy při **provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH**. Webinář se bude zabývat zejména tím, jak mohou členské státy vyvážit **účinnost zjednodušeného a podrobného posouzení DNSH**, aby zajistily environmentální integritu principu DNSH prostřednictvím výdajů z rozpočtu EU a národních rozpočtů na jedné straně a **přiměřenou administrativní zátěž žadatelů a řídicích orgánů na straně druhé** ve vztahu k potenciálním vysokým(-ým) dopadům na životní prostředí. Webinář se bude zabývat zejména následujícími výzvami:

- Pochopení rozdílů mezi zjednodušeným a podrobným hodnocením DNSH v rámci RRF a fondů politiky soudržnosti (CPF);
- Vývoj přístupů, které zjednodušují a standardizují hodnocení DNSH;
- Uvědomění si významu typologie programů a projektů pro určení typu hodnocení DNSH;
- Stanovení definice "významného poškození životního prostředí" a zajištění toho, aby nebyla porušena integrita životního prostředí (včetně zjednodušeného posuzování DNSH);
- Nalezení rovnováhy mezi otázkami specifickými pro dané odvětví a obecnými předpoklady v rámci hodnocení DNSH.

Webinář se dále bude zabývat **vztahem mezi uplatňováním zásady DNSH a legislativními rámci**. Předchozí diagnostický výzkum v rámci projektu TSI dospěl k závěru, že (silné) vnitrostátní právní rámce v oblasti životního prostředí podporují uplatňování a dodržování zásady DNSH a zabraňují zdvojení práce řídicích orgánů a žadatelů. Webinář nabídne příležitost diskutovat o tom, jak transformovat a/nebo využít legislativní rámce pro zjednodušení posuzování DNSH.

V neposlední řadě je na webináři navrženo projednat uplatňování zásady DNSH **od fáze hodnocení až po fázi monitorování** (a případně vyřazení z provozu).

Přístup použitý pro webové semináře

Část I: Úvod a příprava scény

Webinář bude zahájen krátkým úvodem o **programu a cílech webináře** a poté budou následovat prezentace projektového týmu a zástupců Česka, Slovenska a Finska o jejich konkrétní praxi ("focus case") ve vztahu k výzvě webináře. **Projektový tým (Trinomics)** začne připravovat scénu kolem výzvy tím, že ji zasadí do českého

kontextu (na základě diagnostické analýzy provedené v roce 2022). Česko poté představí svůj přístup ke zjednodušení hodnocení DNSH a ke kategorizaci různých typů hodnocení DNSH. Po tomto příkladu bude následovat případ zaměřený na slovenský granulární přístup k posuzování DNSH budov v rámci RRF. Druhý tematický případ představí přístup Finska k uplatňování zásady DNSH nad rámec fondů EU, a to začleněním požadavků na DNSH do nedávno přijatých vnitrostátních právních předpisů podporujících finský přechod na ekologické zemědělství. Konkrétně Finsko přijalo zákon o prioritním pořadí, který usnadňuje a urychluje povolování projektů infrastruktury, které jsou v souladu se zásadou DNSH, z hlediska ochrany životního prostředí.

Část II: Panelová diskuse - Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH

Prezentace z členských států připraví půdu pro panelovou diskusi, která se bude řídit otevřenými otázkami vypracovanými projektovým týmem a založenými na odborných konzultacích se zúčastněnými stranami v České republice a dalších členských státech EU. Panelová diskuse rovněž umožní účastníkům klást otázky v souvislosti s postupy a příklady představenými v první části webináře. Otázky pro panelovou diskusi byly vypracovány tak, aby členské státy mohly získat nové poznatky, nápady a perspektivy pro zajištění účinného a efektivního provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH.

Program

Část I: Úvod a příprava scény		
Moderátor: Jeroen van der Laan (Trinomics)		
10.00 - 10.05	Uvítání: představení programu, úvod do projektu a očekávané výsledky webináře.	Nikola Blokešová, Úřad vlády (Česko)
10.05 - 10.15	Úvod do problematiky: představení výzev spojených s prováděním zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH	Peter Janoska (Trinomics)
10.15 - 10.30	Kontext v Česku: zavedení praxe operačního programu Just Transition pro zjednodušení a kategorizaci hodnocení DNSH	Jan Hlaváček, OP JTF (Česko)
10.30 - 10.45	Případ 1: Směrnice pro posuzování DNSH pro budovy na Slovensku	Kristína Korčeková, Úřad vlády Slovenské republiky (Slovensko)
10.45 - 11.00	Případ 2: Zákon o přednostním pořadí pro povolování v oblasti životního prostředí ve Finsku	Emma Terämä, Ministerstvo životního prostředí (Finsko)
11.00 - 11.15	<i>Přestávka na kávu</i>	
Část II: Panelová diskuse - Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH		
11.15 - 12.20	Moderátor: Linda Zeilina (ISFC) Členové panelu: - Jan Hlaváček, Operační program Spravedlivý přechod (Česko) - Kristína Korčeková, Úřad vlády Slovenské republiky (Slovensko) - Emma Terämä, Ministerstvo životního prostředí (Finsko) - Moritz Schwarz (Rakousko) [bude potvrzeno]	
12.20 - 12.25	Zamyšlení nad hlavními závěry panelové diskuse	Jeroen van der Laan (Trinomics)
12.25 - 12.30	Shrnutí a uzavření	Riikka Torppa (Evropská komise, GŘ REFORM)

Hlavní otázky pro panelovou diskusi

O rovnováze mezi účinností a účelností hodnocení DNSH

- Jaké jsou postupy pro zjednodušení a standardizaci hodnocení DNSH - nad rámec těch, o kterých se hovořilo dříve (např. metodiky, formát formulářů atd.)?
 - Existují jiné metody, řešení, jak situaci zlepšit? Např. konkrétní projektová výzva, hodnocení...
- Jaké jsou postupy, aby se předešlo administrativní zátěži předkladatelů projektů a zároveň se zajistily silné záruky uplatňování zásady DNSH?
- Jak relevantní je definice prahové hodnoty "významné újmy" pro zajištění toho, aby nebyla porušena integrita životního prostředí u všech projektů (včetně zjednodušených posouzení)? Setkáváte se v této souvislosti s nějakými problémy? Identifikovali jste osvědčené postupy?
- (Jak) rozlišujete mezi jednotlivými odvětvími při provádění podrobného hodnocení DNSH nad rámec požadavků právních předpisů (např. specifické metodiky a kritéria)?

O vztahu mezi uplatňováním zásady DNSH a legislativními rámci

- Uvažuje váš členský stát o legislativních změnách s cílem lépe začlenit zásadu DNSH do práva životního prostředí?

O různých fázích aplikace DNSH

- Vyvinuli jste nějaké opatření ke sledování uplatňování zásady DNSH nad rámec požadavků ve vašem národním RRP? S jakými problémy se potýkáte (např. časový plán a četnost monitorování)? Jaké jsou dosavadní poznatky?

4.3.5 Webový seminář 3

Vzájemná výměna poznatků o stávajících postupech při uplatňování zásady DNSH (III)

Webinář (MS Teams): Aplikace principu DNSH na projekty výzkumu a vývoje a zelené inovace

Datum: 16/02/2023	Čas: 10.00 - 12.30h CET	Umístění: MS Týmy. Odkaz pro připojení se upraví automaticky poté, co se účastník zaregistruje zde
-----------------------------	--------------------------------	---

O vzájemné výměně zkušeností

Viz tento oddíl v koncepční poznámce k webináři 1.

Webinář 3: Uplatnění principu DNSH v projektech výzkumu a vývoje a ekologických inovací

O výzvě

Na základě technických konzultací se zúčastněnými stranami v České republice a dalších členských státech EU se tento třetí a poslední webinář v rámci vzájemného učení zaměří na zkušenosti a postupy vybraných členských států při uplatňování DNSH na programy a projekty, které postrádají technické pokyny v důsledku (rané fáze) inovačních aktivit, na něž se v současné době nevztahují akty v přenesené pravomoci v oblasti taxonomie. Webinář se zaměří zejména na hodnocení DNSH pro investice do výzkumu a vývoje a zelených (inovačních) technologií. Ačkoli jsou pro přechod na zelené technologie zásadní, ukázalo se, že pro členské státy je obtížné uplatňovat zásadu DNSH na tyto investice (zejména v rámci RRF) kvůli jejich inovační povaze a bez technických kritérií prověřování těchto činností podle nařízení o taxonomii. Na webináři se bude diskutovat o tom, jaké přístupy členské státy vyvinuly pro investice do zelených (inovačních) technologií, aby se zajistilo, že tyto investice neohrozí žádný z environmentálních cílů EU.

Webinář se bude zabývat zejména následujícími výzvami:

- Vypracování metodik a definování alternativních kritérií pro hodnocení projektů, na které se nevztahují přesné pokyny DNSH a/nebo akty EU v přenesené pravomoci týkající se taxonomie;
- Nalezení rovnováhy mezi standardizací procesů a zohledněním specifik projektů;
- Vypracování dalších a doplňkových politik a metodik (např. zelené rozpočtování) pro klasifikaci a měření investic do inovačních zelených technologií.

Dále budou na webináři představeny a diskutovány alternativní metodiky, které byly vyvinuty v jiných členských státech EU pro identifikaci a investování do ekologických činností, jako je zelené rozpočtování, a související důsledky pro posuzování zásady DNSH u projektů, které nemají technické pokyny/kritéria prověřování.

Přístup použitý pro webové semináře

Část I: Úvod a příprava scény

Webinář bude zahájen krátkým úvodem o programu a cílech webináře a poté budou následovat prezentace projektového týmu a zástupců Česka, Rakouska a Finska o jejich konkrétní praxi ("focus case") ve vztahu k výzvě webináře. Projektový tým (Trinomics) začne připravovat scénu kolem výzvy tím, že ji zasadí do českého kontextu (na základě diagnostické analýzy provedené v roce 2022). Česko bude následovat s prezentací, která poskytne další podrobnosti o jejich zkušenostech, výzvách a poznatcích zabývajících se hodnocením programů

DNSH zaměřených na VaV, inovace a konkurenceschopnost. Finsko pak představí přístup Finského klimatického fondu k provádění (ex-ante) hodnocení DNSH (inovativních) investičních projektů v oblasti zelených technologií. Rakousko na závěr představí granulární přístup a metodiku pro zelené rozpočtování rakouského státního rozpočtu a obhájí význam této metodiky pro splnění požadavků DNSH.

Část II: Panelová diskuse - Uplatnění principu DNSH na inovativní zelené technologie

Prezentace členských států připraví půdu pro panelovou diskusi, která se bude řídit otevřenými otázkami vypracovanými na základě odborných konzultací se zúčastněnými stranami v České republice a dalších členských státech EU. Panelová diskuse rovněž umožní účastníkům klást otázky v souvislosti s postupy a příklady uvedenými v první části webináře. Otázky pro panelovou diskusi byly vypracovány tak, aby členské státy mohly získat nové poznatky, nápady a pohledy na opatření, která je třeba přijmout, a na aktéry, které je třeba zapojit k překonání jednotlivých překážek souvisejících se správou DNSH.

Program

Část I: Úvod a příprava scény		
Moderátor: Peter Janoška (Trinomics)		
10.00 - 10.05	Pravidla hospodaření a prezentace agendy	Peter Janoska (Trinomics)
10.05 - 10.10	Uvítání: představení výměny zkušeností EU a očekávaných výsledků webináře	Riikka Torppa (Evropská komise, GŘ REFORM)
10.10 - 10.15	Úvod do problematiky: představení výzev spojených s uplatňováním zásady DNSH na inovativní ekologické technologie	Jeroen van der Laan (Trinomics)
10.15 - 10.30	Kontext v Česku: představení jejich zkušeností, výzev a poznatků	Ivana Ptáčková, Ministerstvo průmyslu a obchodu (Česko)
10.30 - 10.45	Případ 1: Přístup k hodnocení DNSH pro ekologické inovační technologie	Juha Ollikainen, Finský klimatický fond (Finsko)
10.45 - 11.00	Případ 2: Přístup a metodika pro ekologizaci státního rozpočtu v Rakousku	Kerstin Haider, Ministerstvo financí (Rakousko)
11.00 - 11.15	Přestávka na kávu	
Část II: Panelová diskuse - Uplatnění principu DNSH na inovativní zelené technologie		
11.15 - 12.20	Moderátor: Linda Zeilina (ISFC) Členové panelu: - Ivana Ptáčková, Ministerstvo průmyslu a obchodu (Česko) - Kerstin Haider, Ministerstvo financí (Rakousko) - Juha Ollikainen, Finský klimatický fond (Finsko) - Lucía Cobo, Ministerstvo pro ekologický přechod a demografické výzvy (Španělsko) (tbc) - Siina Lepola-Lång, Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti (Finsko) (tbc)	
12.20 - 12.25	Úvahy o hlavních poznacích a dalších krocích z české perspektivy	Nikola Blokešová, Úřad vlády (Česko)
12.25 - 12.30	Závěrečné a závěrečné webové semináře vzájemného učení	Peter Janoska (Trinomics)

Hlavní otázky pro panelovou diskusi

O metodikách hodnocení principů DNSH u projektů výzkumu a vývoje a ekologických inovací

- Jaký postup je zaveden, když řídicí orgán dojde k závěru, že projekt nebo program nemá DNSH TSC? Jsou tyto případy upraveny v řídicí struktuře posuzování DNSH?
- Jak posuzujete zásadu DNSH u projektů a programů, kde neexistují pokyny, zejména u projektů v oblasti zelených technologií?
- Identifikovali jste alternativní nebo jiné relevantní metodiky/postupy/, které s tím souvisejí?

- Vypracování kritérií pro konkrétní projekt nebo program může vyvolat problémy spojené se standardizací a zajištěním kvality. Jak se k tomuto problému postavíte?
- Jak reagujete na případy, kdy dílčí složka vyžaduje důkladnější posouzení DNSH (např. větší podíl investic do infrastruktury)?
- Jak spolu souvisí uplatňování principu DNSH a zelené značení?

Příloha C - Zápis z webináře 1: Řídící procesy pro uplatňování zásady DNSH

Příprava scény (Julian Toth, ISFC)

Téma webináře bylo určeno na základě konzultací a desk research.

Procesy správy lze definovat jako procesy, postupy a praktiky orgánů pro sdílení odpovědnosti za údaje a uplatňování zásady DNSH.

K důležitým bodům pro pochopení kontextu v Česku patří:

- Více programů na národní úrovni, které jsou řízeny různými orgány a operačními programy;
- DNSH a CP jsou nedávné pojmy, s nimiž jsou omezené zkušenosti a pro něž je třeba ještě vypracovat pokyny. V prezentaci, kterou přednese Richard Juřík, budou představeny výsledky takového dokazování a vývoje;
- Mezi jednotlivými úřady existují nesrovnalosti.

Celkově čelí Česko čtyřem hlavním výzvám:

- *Decentralizace a rizika nesrovnalostí.* Není jasné rozdělení rolí při identifikaci a sdělování požadavků žadatelům. Některé orgány tak činí na úrovni programu, jiné pouze předkládají požadavky jako takové žadatelům, takže ti nemusí koncepci DNSH rozumět, aby ji mohli dodržovat.
- *Složitost.* K prvnímu problému se přidává administrativní složitost. Žadatelé se obvykle setkávají s různými požadavky a formuláři na různých úřadech.
- *Komunikace mezi řídicími orgány.* Aplikace DNSH je roztržitá, ačkoli s postupujícím projektem TSI se to daří lépe zvládat.
- *Přístup k údajům a informacím.* Řešení pro sběr, sdílení a využívání existujících dat jsou omezená, i když pozorujeme, že české orgány se postupně snaží tuto problematiku zvládnout.

Richard Juřík - Ministerstvo životního prostředí (Česko)

Kontext

Koncept DNSH je pro ministerstva a odborníky nový. Praxe MŽP a česká legislativa s ním zatím nejsou sladěny. V současné době se MŽP snaží definovat společná doporučení pro začlenění principu DNSH a principů PK do české legislativy.

Překrývání mezi fondy politiky soudržnosti, RRF a InvestEU zpomaluje proces integrace.

Představení systému řízení

Správa DNSH je v Česku decentralizovaná. Odpovědnosti spadají pod řídicí orgány. To činí strukturu složitou. Řídící orgány musí provádět jak hodnocení DNSH, tak - v příslušných případech - KP na úrovni výzev nebo na vyšší, strategičtější úrovni. Žadatelé jsou informováni o konkrétních technických požadavcích, které mají být v jejich projektech realizovány. V současné době je seznam požadavků nedostatečný pro dodržení zásady DNSH.

Metodické pokyny Ministerstva životního prostředí k DNSH pro RRF zahrnují:

- ✓ **Fáze hodnocení:** Fáze hodnocení: sebehodnocení DNSH na úrovni programové složky a jednání s EK;
- ✓ **Fáze identifikace:** na základě CID, operativních dohod a vnitrostátní dokumentace;
- ✓ **Realizační fáze:** správa grantů a veřejných zakázek;
- ✓ **Kontrola ex-post** před předložením žádostí o platbu EK.

Ministerstvo průmyslu a obchodu koordinuje proces a formalizuje jednotlivé kroky cyklu zavádění DNSH. Ad hoc konzultace probíhají také s Ministerstvem životního prostředí.

Pokud jde o fondy politiky soudržnosti, upřednostňuje se zjednodušený jednofázový přístup pro každý program.

Realizační fáze spočívá ve správě grantů.

EK potvrdila tento přístup v každém programu prostřednictvím monitorovacího výboru. Na základě zpětné vazby od řídicích orgánů (především ministerstev) bude postupně upřesňován. Je třeba poznamenat, že doporučení vypracovaná v pokynech jsou v současné době nepovinná.

Získané zkušenosti

Z toho lze vyvodit řadu poučení:

- Žadatelé by neměli nést zátěž spojenou s posuzováním DNSH sami;
- Pružnost je nezbytná, protože cíle programů se mohou v čase měnit. Proto by velmi konkrétní doporučení mohla rychle zastarat, pokud by nebyla přizpůsobena budoucnosti;
- Bonifikace environmentálních ambicí může být užitečným nástrojem, který ztěžuje komplexní hodnocení DNSH;
- Chybí souhrnné údaje a vhodné nástroje IT;
- Je třeba stanovit konkrétní kritéria pro výstavbu, renovaci a nákupy.

Lucía a Cobo - Ministerstvo pro ekologický přechod a demografické výzvy (Španělsko).

Kontext

Španělsko je hlavním příjemcem RRF a obdrží více než 69 miliard eur (s ohledem na aktualizaci v roce 2022). Španělský RRP bude rovněž posílen investicemi prostřednictvím půjček a programu RePowerEU. Plán obsahuje 10 pákových politik, včetně 30 složek zahrnujících opatření. Tým DNSH zastoupený Lucíí a Cobem řídí 10 z těchto složek. Týkají se politik životního prostředí a energetiky (21 % hodnoty plánu).

Představení systému řízení

Plán je náročný nejen kvůli svému objemu a širokému záběru, ale také proto, že existuje nebyvalé množství správních orgánů, které musí koordinovat jeho provádění. Královský dekret stanoví systém řízení této implementace (včetně PPP, žádostí, kontrol a auditních opatření). To urychluje implementační a administrativní postupy a umožňuje zřídit technické výbory. Ty jsou přímo řízeny přímo Pedrem Sanchezem.

Hlavním koordinačním orgánem je Ministerstvo financí. Všimněte si, že do implementace jsou zapojeny regiony. Stávající systém veřejné kontroly byl aktualizován směrem k implementaci RRP. Pravidla se vztahují na celostátní, regionální a místní orgány. Každá správní vrstva musí zajistit jejich dodržování a podává zprávy nadřízené vrstvě. Rozhodovací orgány jsou tedy zodpovědné za nastavení systémů, které zajišťují dodržování předpisů.

V neposlední řadě je tým DNSH zodpovědný za zelené značení od zveřejnění zákona v roce 2021, který stanoví kvantitativní cíl pro zelené investice. Na základě tohoto pověření tým připravil a zveřejnil analýzu rozpočtu a byla zřízena pracovní skupina pro zelený rozpočet. Iniciativu podpořil projekt TSI. Bylo zjištěno, že 30,6 % výdajů je způsobilých na přizpůsobení se změně klimatu a její zmírnění.

Představení opatření na budování kapacit

Vzhledem ke kompetencím Ministerstva pro ekologickou transformaci a demografické výzvy (MITECO) doporučila projednání RRP (včetně monitoringu a zeleného značení). Rozhodla se vytvořit specializovaný tým, který bude podporovat ministerstvo jako celek a bude plán realizovat. Nemá právní mandát (na rozdíl od ministerstva), ale v praxi přebírá vedoucí úlohu. Pomáhá ministerstvu tím, že:

- Zavedení a rozvoj klimatického značení;
- Odpovídání na konkrétní požadavky prostřednictvím helpdesku;
- Pořádání cílených schůzek;
- přezkoumání právních textů, které má schválit Rada ministerstva. Přestože přezkum není závazný, tým konstatuje, že jeho recenze pomohly zlepšit kvalitu textů;
- Vydání příručky o právních nástrojích podle předpisů EU;
- Koordinace s odbornými útvary a experty na ministerstvech a v resortech (např. v případě, že se objeví konkrétní otázky týkající se oběhového hospodářství).

Tým přezkoumal 457 regulačních nástrojů. Celkově lze říci, že stanoviska týmu jsou důvěryhodná, a to především kvůli obavám z právní platnosti a složitosti evropských předpisů. Tento přezkum zahrnuje všechny právní nástroje, včetně ministerských nařízení, královských dekretů, dohod rady ministrů, návrhů zákonů, koordinačních dokumentů napříč úřady atd.

Tým vypracoval příručku určenou všem institucím, které plán provádějí. Tento formát je dobrým řešením, jak zdůraznit význam principu DNSH (a zeleného značení) a zároveň pomoci při jeho zavádění do praxe. Průvodce zajišťuje, aby správa dodržovala plán jednotným způsobem. Průvodce byl přezkoumán Komisí. Rovněž ostatní ministerstva vydala rovnocenné dokumenty na odvětvové úrovni. Součástí Průvodce je rovněž dotazník pro sebehodnocení.

Helpdesk poskytuje podporu ve všech fázích implementace RRF. Většina dotazů účastníků se týká možných dopadů určitých cílů/opatření, ověřovacích mechanismů a zeleného značení.

Výzvy

Školení zvyšují povědomí a pomáhají úřadům, aby byla aplikace DNSH dostupná. Výzvy jsou podobné situaci popsané v ČR. Patří mezi ně zejména:

- Různorodost kritérií, modelů a šablon;
- Nedostatek odborných znalostí;
- Použití DA;
- Nedostatek konsolidovaných rámců;
- Obtíže při používání taxonomie EU v rozpočtové politice.

Stéphanie Baclin - Federální veřejná služba pro zdraví, bezpečnost potravinového řetězce a životní prostředí (Belgie)

Kontext

Belgický RRP je podpořen celkovou částkou 5,9 miliardy eur z RRF a rovněž národním ekvivalentním plánem podporovaným belgickou federální vládou ve výši 1,6 miliardy eur. V zájmu sjednocení procesů a standardů se belgická federální vláda rozhodla rozšířit požadavek na hodnocení DNSH na federální vládní fond.

Úsilí o obnovu v Belgii zahrnuje nejen tyto fondy, ale také plány obnovy a odolnosti podporované a financované regiony a obcemi, příspěvky soukromých společností na stimulaci a Fond pro hospodářskou obnovu a přechod (FPIM). Celkově tyto snahy dosahují 20 miliard eur.

Představení systému řízení

Na podporu orgánů veřejné správy při uplatňování zásady DNSH spolková vláda v roce 2022 spustila odborné centrum a helpdesk DNSH, které se staly ústředním kontaktním místem pro dotazy týkající se DNSH. Cílem je pomáhat vedoucím spolkových projektů během celého životního cyklu jejich projektů (příprava, realizace a podávání zpráv).

Mezi aktéry DNSH v Belgii patří FPS Health, GŘ pro životní prostředí, mezifederální síť DNSH, aktéři zapojení do projektu TSI a Generální finanční inspekce.

Původně bylo jako nejvhodnější orgán pro dohled nad uplatňováním zásady DNSH určeno ministerstvo životního prostředí a na základě rozhodnutí ministra z března 2022 mu bylo přiděleno více prostředků. V současné době v týmu pracuje 1 koordinátor a 4 odborníci (v oblasti ekonomiky a biologické rozmanitosti - jedná se o různé profily) a 1 tajemník. Soukromé společnosti a veřejné (federální) subjekty se mohou na tým obracet s žádostmi o předběžné posouzení DNSH a o monitorování. Pro ministerstva a soukromé předkladatele se rovněž navrhuje hodnocení vlastních hodnocení. V rámci národní sítě DNSH jsou nabízena školení - jako nejvíce ceněná a přínosná se ukázala školení na míru týkající se konkrétních opatření. Tým rovněž zastupuje federální subjekt v národní síti DNSH. Byl zahájen projekt TSI na podporu provádění RRP, který se však na DNSH zaměřuje pouze částečně. Poskytl však materiály pro školení a předběžné analýzy. Druhý projekt TSI se připravuje pro citlivé dopady na životní prostředí.

Představení opatření na budování kapacit

Odborné centrum a helpdesk DNSH je zodpovědné za vývoj metodických nástrojů DNSH (např. pokynů, kontrolních seznamů, šablon atd.), školení ministerstev v používání těchto nástrojů a také školení podniků veřejných služeb (např. železnice) o principech a požadavcích DNSH.

Získané zkušenosti

Z toho lze vyvodit řadu poučení:

- **Je lepší rychle a často oslovit liniové služby**, naznačit jim, že mohou přijmout pomoc, a od začátku je školit v zásadě DNSH;
- **Začlenit zásadu DNSH včas a do všech relevantních dokumentů**, aby se předešlo krizovým situacím;
- **Šířit informace** a znásobit formáty, aby bylo k dispozici více informací (např. videa, pokud nemůžete pořádat školení každý týden);
- **Učte DNSH nad rámec RRP** (a nad rámec klimatu; nemělo by docházet k vybírání třešniček);
- **Školení kontrolních týmů RRP a finančních inspektorů**;
- **Shromažďovat informace a vytvářet praktické nástroje**, pokud jsou otázky obecně stejné;
- **Využívat podpory národních tajemníků a vlády**. K řádnému provádění DNSH jsou zapotřebí zdroje, které je třeba zajistit.

Panelová diskuse

Projektový tým: Jak zvýšit efektivitu procesů řízení? Existují hodnotné přístupy k rozdělení odpovědnosti za aplikaci DNSH?

Lenka Růžičková: Růžičková: Kapacita pro řešení komplexnosti DNSH je stále nedostatečná. Fondy RRF a kohezní politiky jsou řízeny odděleně, takže srovnání s předloženými případovými studii není snadné. Fondy politiky soudržnosti vycházejí ze zkušeností získaných při uplatňování principu DNSH v RRF. Obtížné je také srovnání s Belgií, kde je poměr alokovaných prostředků do RRF a fondů politiky soudržnosti vyrovnaný, zatímco v Česku je prostředků do fondů politiky soudržnosti převážně více.

Projektový tým: Jak se k CPF přistupuje ve Španělsku?

Lucía Cobo: Používá se příručka, kterou tým vypracoval pro strategické hodnocení životního prostředí a pro hodnocení DNSH. Pokyny pro DNSH byly vypracovány pro plán obnovy, ale řada získaných poznatků se vztahuje i na fondy politiky soudržnosti. Přístup spočíval také v rozšíření kapacity oddělení DNSH (v současné době 10 kolegů). Španělský přístup schválila Evropská komise.

Projektový tým: Jaké jsou hlavní úvahy o budování kapacit s ohledem na další prezentace?

Emma Terämä: Organizační struktury se liší. RRF spadá pod ministerstvo financí, zatímco regionální financování spadá pod ministerstvo hospodářství. Finsko bylo aktivní a ambiciózní v nastavení cílů ekologického přechodu, což pomohlo provést hodnocení typu DNSH na úrovni programu. Hodnocení jsou delegována na jednotlivá ministerstva, která opatření realizují, a následné hodnocení. Decentralizovaný systém funguje i v současnosti. Není to však jednoduché - obvykle bylo nutné všechny jednotlivé orgány kontaktovat a zkontrolovat, zda mají vypracovanou nějakou dokumentaci. Situace se stabilizuje (existuje více pokynů). Agentura řídící podávání zpráv vypracovala dokumenty. Otázkou zůstává - nebyl by vhodnější centralizovaný systém?

Projektový tým: Byly vyvinuty nějaké systémy, které by zajistily konzistentnost uplatňování DNSH v rámci RRF a fondů politiky soudržnosti?

Stéphanie Baclin: O to se pokoušelo hodnocení ex-ante Federálního úřadu pro plánování. To poskytlo přehled o celém plánu a o aplikaci DNSH pro všechna opatření a pomohlo tak ke koordinaci. Například to pomohlo zjistit, u kterých opatření může tým Stéphanie kontaktovat předchozí týmy pro předchozí opatření, aby mohly znovu použít předchozí posouzení. Mají sice na radaru konzistenci, ale systém ještě není dokonalý.

Emma Terämä: V mnoha oborech je zapotřebí specifických odborných znalostí. Proto v této fázi mohou ex-ante hodnocení provádět pouze jednotliví odborníci z konkrétních útvarů zapojených do RRF. Smysl by jistě měl samostatný tým (jako např. v Belgii). Ale při projednávání konkrétních případů jde vždy o velmi specifické odborné znalosti. Proto není obecný tým nejvhodnější.

Projektový tým: Jaké jsou hlavní výzvy v Česku z hlediska specifických technických znalostí?

Richard Juřík: Na Ministerstvu životního prostředí historicky existoval horizontální, strategický tým. Kapacita pro podporu vlastníků složek apod. je však velmi omezená (2 lidé). Ministerstvo se proto snažilo řízení DNSH institucionalizovat a centralizovat. Na politické úrovni se však zvedl silný odpor, protože by to vyžadovalo zvýšit počet úředníků. Nyní, kdy se téma nadále stává složitějším (např. KP v rámci fondů politiky soudržnosti), není horizontální tým schopen konkrétně konzultovat všechny žádosti o pomoc. Poskytl doporučení na vysoké úrovni pro všechny cíle a rámcové pokyny pro KP. Konkrétní

realizace tak stále závisí na vlastnících/řídících orgánech složky (např. pro předběžná hodnocení). Ne vždy jsou však schopni tak učinit, jak potvrdil projekt TSI.

Lucía Cobo: Cobaová: Každé ministerstvo je zodpovědné za stanovení řídicích postupů. Efektivnější je požádat ministerstva, aby provedla posouzení, i když větší společnosti jsou žádány, aby posouzení provedly samy (v některých případech to zahrnuje i ověření nebo certifikaci třetí stranou). Zásada DNSH je tu napořád; společnosti ji musí dříve či později začít začleňovat do svých postupů.

Projektový tým: Jak přistupujete k budování kapacit na národní úrovni? Jaké jsou hlavní potřeby ministerstva a předkladatelů projektů?

Lenka Růžičková: Růžičková: Toto úsilí začalo před dvěma lety semináři. Školení byla začleněna do diskuse kolem taxonomie EU a dalších témat. Zůstala tedy na vysoké úrovni, ale pomohla zlepšit kapacitu a sdílení informací. Ukázalo se, že je důležité zapojit různé zúčastněné strany.

Projektový tým: V Belgii zajišťuje školení centrum DNSH. Jaké byly hlavní potřeby v oblasti budování kapacit? Jaké otázky jsou nejčastěji kladeny?

Stéphanie Baclin: Otázky jsou stále široké a základní. Mnoho účastníků se ptá na pojem DNSH. Příjemci uváděli, že tuto podporu skutečně potřebují, a cítili se hodně doprovázeni, když obdrželi základní popis principu a jasné kroky, které je třeba dodržet. Oceňují také vědomí, že se mohou spolehnout na odpovědi, které jim později v průběhu procesu poskytnou helpdesk.

Projektový tým: Co španělský kontext?

Lucía Cobo: Oddělení DNSH poskytuje navrhovatelům podporu při vyplňování sebehodnotícího dotazníku. Otázky, které se nejčastěji objevují, se týkají metod sběru dat, změny označení, úrovně požadavků atd. Začínají se však objevovat i další složitější otázky.

Projektový tým: Snažíte se školení přizpůsobit potřebám účastníků?

Lucía Cobo: Ano, tým DNSH se vždy ptá na jejich potřeby. Probíhá obecné školení, jehož součástí jsou odpovědi na otázky, konkrétní opatření a typy financování atd.

Julian: Jak přistupujete k budování kapacit na jednotlivých ministerstvech, pokud jde o správu?

Emma Terämä: Ministerstvo poskytlo jedno školení, které bylo užitečné pro pochopení a rozšíření schopností týmu v oblasti DNSH. Koncept environmentální integrity DNSH byl diskutován a odhalen komplexně. Navíc podobně jako v Česku není dvoustupňové hodnocení DNSH příliš jasné.

Projektový tým [otázka z chatu]: Mohli bychom se dozvědět více o postupech týkajících se železniční infrastruktury z Belgie?

Stéphanie Baclin: Školení o železnici se uskuteční den po webináři, proto zatím nemáme žádné zajímavé perspektivy, o které bychom se mohli podělit.

Richard Juřík: Jiráček: Technická kritéria pro screening nejsou povinná, ale lze je použít jako referenční, i když neodpovídají na konkrétní otázky.

Projektový tým: Pro zajištění odolnosti vůči klimatickým změnám, pokud jde o adaptační fázi, jsou zapotřebí údaje. Jaký je současný stav sdílení dat a datových platform?

Richard Juřík: Richard Jiráček: V současné době je to nedostatečné. Politiky by měly být vzájemně propojeny, aby napomáhaly podávání zpráv o ESG. Dávalo by smysl, aby kolegové zabývající se politikou udržitelného financování spravovali také princip DNSH a klimatickou odolnost. Na podporu toho

ministerstvo zvažuje klimatické rozpočtování. Kromě toho, ačkoli zatím neexistuje žádný datový cloud, probíhá studie o klimatických rizicích a byla zahájena diskuse o zlepšení datových serverů. Pokyny pro klimatickou odolnost mají smysl pro velké projekty, ale pro malé projekty nejsou z environmentálního hlediska v praxi užitečné, protože mají velmi granulózní požadavky na data. Online systém by měl být schopen shromažďovat všechny typy údajů, které by poskytovaly návod krok za krokem. V současné době jsou soubory dat decentralizované, ne všechny jsou poskytovány vládními institucemi. Proto se do nich zapojují i akademické a další instituce.

Projektový tým: Jak řešíte správu a procesy související s daty?

Lucía Cobo: Cobová: Španělsko vyvinulo nástroj pro EIA a CP. Zdroje dat pocházejí z meteorologických stanic ve Španělsku a z prognóz Eurocordexu a IPCC (viz důležitá sdělení v chatu níže). Informace jsou poskytovány pro 50 nadcházejících let, a přestože nejsou extrémně přesné pro hory (spíše pro města), metodika byla opakovaně použita referenčními institucemi, což potvrzuje kvalitu španělského přístupu. Nástroj je volně dostupný online.

Emma Terämä: Finsko si přeje poskytnout konkrétnější údaje přizpůsobené DNSH. Otázky se týkají odpovědnosti: kdo by měl za tuto službu platit? Kdo by ji měl spravovat? Do jaké míry by z ní měly prospěch soukromé subjekty? Jak se vypořádat s citlivostí údajů, které pocházejí ze soukromého sektoru? Diskuse zůstává otevřená. Ve výkazech RRF samozřejmě nějaké údaje jsou, ale nejsou strojově čitelné, a jejich dostupnost je tedy značně omezená.

Projektový tým: Jsou pro podporu uplatňování zásady DNSH nutné legislativní změny?

Lenka Růžičková: Růžičková: České orgány mají v úmyslu zlepšit vnitrostátní právní předpisy tak, aby lépe odrážely specifické pokyny DNSH, a to zejména s ohledem na potřebu zapojení většího počtu zúčastněných stran. Cílem je zvýšit kapacitu v této oblasti.

Projektový tým: Jaké jsou vaše hlavní priority pro nadcházející rok?

V Belgii: lepší šíření informací;

Ve Finsku: vypracovat pokyny;

Ve Španělsku: vytvořit ověřovací mechanismy, přezkoumat nerelevantní TSC nebo TSC, které jsou příliš specifické na to, aby mohly být použity, začlenit DNSH do vnitrostátních právních předpisů;

V Česku: lépe řídit poskytování údajů, začlenit zásadu DNSH do českého legislativního rámce (to bude spočívat především v práci na politické úrovni) a prohloubit rámcové pokyny.

Související otázky z chatu

Připomínky španělského zástupce: Posouzení opatření na obnovu ze strany DNSH jsou veřejná. Naše investice 6 uvnitř složky 1 se týká transevropské dopravní sítě - evropských koridorů. Informace jsou zde (viz kapitola 8): <https://www.lamoncloa.gob.es/temas/fondos-recuperacion/Documents/16062021-Componente6.pdf>.

AdapteCCa je platforma pro konzultace a výměnu informací o dopadech, zranitelnosti a adaptaci na změnu klimatu. <https://www.adaptecca.es> climate change scenario viewer

<https://escenarios.adaptecca.es/#&model=EURO-CORDEX->

[EQM.average&variable=tasmax&scenario=rcp85&temporalFilter=year&layers=AREAS&period=MEDIUM_FUTURE&anomaly=RAW_VALUE](https://escenarios.adaptecca.es/#&model=EURO-CORDEX-EQM.average&variable=tasmax&scenario=rcp85&temporalFilter=year&layers=AREAS&period=MEDIUM_FUTURE&anomaly=RAW_VALUE)

Příloha D - Zápis z webináře 2: Provádění zjednodušeného a podrobného hodnocení DNSH

Příprava scény (Peter Janoška, Trinomics)

Webinář se zaměří na postupy a zkušenosti získané při provádění zjednodušeného i podrobného posouzení zásady DNSH. Typologie programů a projektů je důležitá pro určení, jaký typ posouzení DNSH je potřeba, přičemž všechny činnosti musí být v souladu se zásadou DNSH. V rámci fondů politiky soudržnosti musí být programy přesně definovány, aby bylo možné zajistit dodržování zásady DNSH na úrovni projektů. Projekty musí být vybrány tak, aby odpovídaly definici programů.

Integrita životního prostředí musí být posuzována na národní úrovni, aby se zajistilo, že integrita životního prostředí nebude porušena. Pokud investice významně přispívá k jednomu z environmentálních cílů, musí být posouzena podle zásady DNSH, aby mohla být považována za udržitelnou investici. Určení toho, co představuje "podstatný příspěvek", je dalším problémem. V důsledku toho může být posouzení souladu s environmentálními cíli obtížné; některé z cílů je obtížné interpretovat, což nás přivádí k legislativnímu rámci. Evropská legislativa transponovaná do vnitrostátních právních předpisů může pomoci tento problém řešit, ale transpozice není zárukou dodržování zásady DNSH. Oběhové hospodářství je obzvláště obtížné nejen pro Česko, ale i pro ostatní srovnatelné členské státy.

Jan Hlaváček - Operační program Spravedlivý přechod (Česko)

Kontext

Tým Jana Hlaváčka je řídicím orgánem programu pro životní prostředí (od roku 2004 kombinuje zejména Fond soudržnosti a Evropský fond pro regionální rozvoj) a programu Spravedlivý přechod. Druhý jmenovaný byl schválen v roce 2022 a zahrnuje různorodá témata včetně výzkumu a vývoje, malých a středních podniků a vzdělávání v regionech produkujících uhlí. Toto široké zaměření vysvětluje naléhavou potřebu hodnocení, které by zajistilo integritu životního prostředí.

DNSH je pro všechny konečné předkladatele a řídicí orgány novým tématem. Představuje administrativní zátěž, která omezuje čerpání finančních prostředků EU - přístupem je tedy vyhnout se přidávání jakékoli administrativní zátěže/požadavků nad rámec DNSH, přičemž je třeba mít na paměti, že již v předchozích programech bylo třeba uplatňovat mnoho environmentálních požadavků. Časové omezení stanovené nařízením EU nabádá k přidělení 70 % finančních prostředků do roku 2026. Proto by koneční příjemci neměli provádět podrobná hodnocení (ta by měla probíhat na úrovni programu). Požadavky by měly být jasné a pro konečné příjemce snadno proveditelné.

Představení praxe v Česku

V této souvislosti byla provedena 2 hodnocení programu, která byla předložena EK v průběhu jednání. Hodnocení však nejsou součástí samotného programu - existuje tedy flexibilita pro změnu jejich způsobu v budoucnu. Tato flexibilita je pro Česko důležitým bodem (např. pro umožnění procesu učení).

Hodnocení se provádí pro každý ze šesti cílů, ačkoli pro program JTF neexistují žádné specifické cíle. V obou případech jsou stanoveny čtyři kroky:

- ✓ Škodlivé činnosti jsou vyloučeny: seznam vyloučených činností vychází z nařízení JTF a dalších českých vyloučení (např. technologie bateriového skladování energie, činnosti, které nejsou v souladu se zásadou "znečišťovatel platí"). Vyloučení se týkají především fosilních paliv, průmyslových odvětví, na něž se vztahuje systém obchodování s emisemi, a těžkého průmyslu.
- ✓ Uplatňují se technické podmínky (na podporu činností): ty jsou odvozeny z taxonomie EU, nařízení o společných ustanoveních a nařízení o regionální politice. Jedná se o specifická kritéria. Existují také české požadavky (např. související s BAT, minimální záruka 20 let na fotovoltaický výkon atd.)
- ✓ Je zajištěn soulad se strategickými dokumenty: mezi ně patří regionální plány odpadového hospodářství, plány týkající se vodního hospodářství, povodní a kanalizace.
- ✓ Uplatňují se doporučení nebo bonusy (za ekologické aktivity): existuje motivace k provádění dalších opatření, jako jsou zelené střechy, adaptační opatření a opatření na zvýšení energetické účinnosti.

Manažeři ověřují studie proveditelnosti, projektovou dokumentaci a certifikace (např. EIA). Musí existovat souhlas orgánu odpovědného za sladění se strategickými dokumenty spolu s čestným prohlášením (k vlastnímu ověření dochází pouze v případě, že jsou prováděny audity). Podmínky jsou více či méně ověřovány v závislosti na stupni jejich priority (např. typy sprch a toalet).

Výzvy

Tým si je vědom omezení svého přístupu, a to zejména:

- Přílišné zjednodušení;
- skutečnost, že tento přístup není vhodný pro všechny (obvykle je obtížné stanovit obecná pravidla pro opatření k přizpůsobení se klimatu, která jsou velmi závislá na kontextu);
- Obtížnost nalezení rovnováhy mezi přílišnou komplikovaností a absencí pokynů nebo chybnými pokyny.

Proto je věnováno úsilí zdokonalení těchto pokynů.

Kristína Korčeková - Úřad vlády Slovenské republiky (Slovensko)

Kontext

Slovensko se snaží zaujmout vedoucí postavení v provádění RRP a bylo jedním z prvních členských států, které proces RRP zahájily. To svědčí nejen o aktivním přístupu Slovenska k tomuto tématu, ale také o jeho ochotě přijímat lepší postupy. Slovensko zavedlo komplexní systém implementace RRF, který je přizpůsobitelný budoucímu vývoji s tím, jak se budou zvyšovat jeho kapacity. To zahrnuje silný právní rámec a také schopnost přidávat v průběhu času nové složky. Obecně jsou preferovány jednoduché pokyny.

Slovensko vyčlenilo 6,5 miliardy eur na dotace do zelené ekonomiky spolu s dalšími "zelenými" opatřeními v jiných rozpočtových složkách, jako jsou investice do budov (kde se používá zelené značení).

Představení praxe na Slovensku

Úřad vlády není odpovědný za uplatňování zásady DNSH. Spolupracuje se třemi ministerstvy, která určují zprostředkovatele pro uplatňování principu DNSH, a usiluje o větší svižnost procesu. Příjemci

mohou být ministerstva, soukromé osoby, města, podniky. Proces podporuje nezávislý poradní orgán složený z odborníků. Současné řízení DNSH není pevně stanoveno a v jednotlivých odvětvích se liší. Například Úřad vlády má na starosti zelené budovy, protože uplatňování principu DNSH v tomto sektoru je zefektivněno napříč několika ministerstvy; zároveň je ministerstvo hospodářství v uplatňování principu DNSH nezávislejší a pokrývá dílčí sektor obnovitelných zdrojů energie.

RRP byl sepsán Ministerstvem financí a Úřadem vlády poté, co byly dokončeny pokyny pro hodnocení DNSH pro všechny oblasti. Další technická pomoc pro budovy byla vypracována konkrétně prostřednictvím podmínek zelené značky, nastavení ověřovacích mechanismů uvedených v hodnocení. Pouze v případě, že jsou tato ochranná opatření splněna, je investice považována za vyhovující.

Tým zaměřený na princip DNSH při Úřadu vlády provedl posouzení DNSH konkrétně pro stavební investice. Jsou v souladu s cílem zmírnění dopadů na klima a následně s ochrannými opatřeními pro ostatní cíle. Konkrétní opatření jsou zjednodušena, ministerstva mají při tvorbě výzvy k předkládání žádostí o podporu kontrolní seznam, na kterém si mohou ověřit, které podmínky a jakým způsobem využívají a které jsou podle nich irelevantní. Například renovace rodinného domu nepodléhá regulaci související s ptáky. Tým se snaží najít rovnováhu, aby se proces zjednodušil. Vyplnil posouzení, aby byl hodnocen kladně, ale existují podmínky pro dodržování DNSH.

- Kritéria pro vyloučení;
- Technické podmínky;
- Podmínky, které vyžadují soulad s platnými právními předpisy;
- Doporučení.

Proces ověřování na Slovensku

Ověřování uplatňování kritérií DNSH je v kompetenci Úřadu vlády. Některá kritéria jsou posuzována a definována na úrovni výzvy. Výzva je díky svému designu v souladu s DNSH. Například biomasa není podporována (vyloučením) nebo je na seznamu věcí, které jsou financovány (zařazením, výčtem). Předkladatelé nemusí zdůvodňovat, že dodržují platné zákony o životním prostředí. Legislativní akty, které jsou specifické pro danou výzvu, např. kvalita materiálu, však mohou být zahrnuty do kritérií na úrovni výzvy. Aktivní zdůvodnění je vyžadováno EK a musí být zahrnuto do provozní smlouvy (např. 70 % recyklace odpadu). Cílem tohoto přístupu je vytvořit komplexní přístup, který by mohla resortní ministerstva využívat v praxi.

Emma Terämä - Ministerstvo životního prostředí (Finsko)

Kontext

V současné době se ve Finsku hodnocení vlivů na životní prostředí používá při přípravě právních předpisů (hodnocení dopadů regulace, použití taxonomie, právní předpisy RRF pro provádění, zrychlené povolování pro období 2023-2026) a při provádění plánů.

Význam a využití kritérií DNSH mimo evropské financování

Již během období obnovy byla použita kritéria, která zajišťovala, aby investice do obnovy podporovaly integritu životního prostředí. V tomto ohledu by DNSH mohl být užitečným zastřešujícím kritériem, které by aktérům umožnilo pokrýt všechny aspekty environmentální integrity.

Pracovní skupina si také všimla, že překážkou rychlé realizace může být vydávání povolení. To se týká zejména investic v oblasti energetiky. To vedlo k myšlence vypracovat právní předpis, který by vyžadoval prověřování budoucích investic ve fázi povolování s využitím principu DNSH. Princip DNSH se

tak stal klíčovým nástrojem pro přístup k urychlenému postupu. To vyžaduje zásadní zlepšení schopností regionálních státních správních orgánů.

Zásada DNSH nemá vliv na samotné povolování v oblasti životního prostředí. Zaručuje pouze, že u způsobilých projektů bude povolení vydáno do 12 měsíců. V praxi se jedná o jednu fázi s obecným posouzením. Neprovádí se žádné hodnocení LCA ani vyloučení. Probíhá sektorový výběr, ale nedochází k vyloučení z RRF. Nepoužívají se žádná kvantitativní kritéria (ačkoli pro zdůvodnění dobrého výkonu lze použít kvantitativní práh). Neexistuje žádná hierarchie mezi různými typy dopadů.

Praktické úvahy

Tento systém vyžaduje silnou meziresortní spolupráci. Za provádění hodnocení dopadů, které spadají do jejich odvětví, jsou odpovědná příslušná ministerstva. To je nutné k lepšímu pochopení významu jednotlivých typů hodnocení pro DNSH, pokud mohou být zapotřebí specializované odborné znalosti.

Panelová diskuse

Projektový tým: Chce některý z účastníků panelu zmínit praxi, o které se dosud nehovořilo?

Moritz Schwarz: Ministerstvo financí dohlíží na provádění RRF a hodnocení DNSH. Kromě toho bude brzy zahájen projekt TSI, který se bude těmito tématy hlouběji zabývat. Princip DNSH zatím vyhodnocovala resortní ministerstva. Mezi jednotlivými ministerstvy existují rozdíly, stejně jako určité rozdíly v jejich metodikách. Nyní je cílem hodnocení a provádění sjednotit (s prioritou na RRP). Koncepte související s DNSH se ministerstva snaží začlenit do legislativy, procesů a zeleného rozpočtování. Cílem je propojit princip DNSH a související přístupy s procesy zeleného rozpočtování a vytvořit tak systematický přístup. Princip DNSH může hrát v zeleném rozpočtování důležitou roli, i když úroveň podrobnosti bude třeba postupem času zvyšovat (krok za krokem). Stručně řečeno, Rakousko uplatňuje přístup zdola nahoru a věnuje zvláštní pozornost rozpočtovým prvkům, které vyžadují pečlivější pozornost, aby byly v souladu se zásadou DNSH.

Projektový tým: Existují ve Finsku příklady vyloučení na základě zásady "znečišťovatel platí"?

Emma Terämä: Existuje zajímavý program na snížení vytápění olejem v budovách od administrativních až po soukromé rezidence. Tam byl princip vyloučení použit k přechodu na centralizované systémy vytápění. Vzhledem k tomu, že ty se stále mohou spoléhat na staré uhelné systémy, může být dálkové vytápění stále podporováno tím, co je jinde vyloučeno (to je pouze kvůli přechodnému období).

Projektový tým: Uvažujete o legislativních změnách, abyste dosáhli souladu s DNSH?

Jan Hlaváček: Hlaváček: Mohlo by to být užitečné v případě posuzování vlivů na životní prostředí s cílem zlepšit pokrytí klimatu. O této možnosti se stále diskutuje.

Kristína Korčecová: Některé aspekty, jako například 70 % recyklace odpadu, již byly promítnuty do vnitrostátního práva (od technických podmínek po zákonný požadavek). K dalším podobným změnám může dojít i ve vztahu k jiným kritériím.

Projektový tým: Předložené přístupy naznačují nerovnoměrnou úroveň integrity mezi podrobným/zjednodušeným hodnocením. Jaká by byla *absolutní* přijatelná úroveň?

Emma Terämä: Při zahájení RRF byl Institut životního prostředí požádán, aby vyjasnil, jaké budou úrovně integrity pro jednotlivé sektory (tj. jaké aspekty a výklad jsou potřebné pro uplatnění zásady DNSH v jednotlivých sektorech). To vedlo k přípravě pokynů, které se částečně opírají o vnitrostátní

právní předpisy. Nyní, když je zásada DNSH postupně začleňována do vnitrostátních právních předpisů, se otázka zužuje na potřebu objasnit zásadu DNSH všem tvůrcům projektů. To je obzvláště ošemetné, protože TSC taxonomie se vyvíjejí - to se původně neočekávalo.

V širším měřítku by se mělo uvažovat o zdůvodnění/objasnění toho, kdy použít zásadu DNSH, s ohledem na potřeby a možnosti koncového uživatele. Zprv by mohla být použita ke zvýšení informovanosti; zadruhé by mohla být použita k zajištění toho, že nedojde k významné újmě. Vnitrostátní prahové hodnoty již existují a měly by být uvedeny v pokynech.

Projektový tým: Jaké postupy lze použít nebo zlepšit, aby se zabránilo administrativní zátěži?

Kristína Korčeková: Při navrhování procesů je velmi důležité ponechat prostor pro interpretaci.

Vzhledem k tomu, že politika DNSH již zakazuje škodlivé činnosti, je nejlepší proces zjednodušit. Politika DNSH by navíc neměla být konečným cílem a neměla by bránit dobrým investicím, proto by měla být flexibilní. Při zvažování potenciálních těžebních projektů je například zásadní mít na paměti, že alternativou je získávání těchto materiálů ze zemí mimo EU, kde jsou environmentální standardy často nízké. Vytvoření ochranných opatření v takových případech může být dobrou strategií pro zmírnění případného negativního dopadu na životní prostředí. Je také velmi důležité určit, kdo je odpovědný za zajištění souladu, ať už na úrovni státu nebo ministerstva.

Projektový tým: Jak se vypořádat s různými prioritami a zároveň zachovat uživatelsky přívětivý systém?

Jan Hlaváček: Hlaváček: Jednou z hlavních priorit je zajistit, aby požadavky byly pro koncové uživatele jasné. To znamená, že kritéria by se měla zaměřit na priority jednotlivých odvětví.

Projektový tým: Existují nějaké rozdíly mezi finančními nástroji a jinými investicemi?

Jan Hlaváček: Hlaváček: V rámci JTF bude zahájena půjčka. Přístup je stejný. Existují technické podmínky, které musí splnit konečný uživatel. Vzhledem k tomu, že administrativní zátěž je ještě větší než u grantů, jsou zahrnuty pouze nejdůležitější podmínky (tj. bez úplného posouzení).

Moritz Schwarz: Správní řízení se liší. Zásada a její výklad by měly být co nejvíce sjednoceny. Výsledek a obecné směřování by neměly záviset na použitém nástroji podpory zúčastněných stran, zejména pokud je cílem, aby zásada DNSH přinesla dopad v dlouhodobém horizontu. Je zapotřebí transparentnost této politiky (v případě, že DNSH není zajištěna, je zapotřebí silné politické zdůvodnění, např. nákup plynu v době energetické krize). V konečném důsledku musí být všechny politiky v souladu se zásadou DNSH - její provádění je otázkou výkladu, nikoliv však její závaznosti.

Projektový tým: Pomohly by legislativní změny ke zjednodušení posuzování DNSH vzhledem k tomu, že princip DNSH je zde i nadále a v budoucnu se může rozšířit?

Moritz Schwarz: Očekává se, že politika bude v příštích 10-15 letech stále složitější. To by mohl být případ legislativy týkající se RRF. Otázkou je, zda to byl nejlepší postup.

Emma Terämä: Transparentnost je zásadní a všechny vládní výdaje musí být v souladu s předpisy DNSH. Při analýze různých cílů v oblasti životního prostředí je však nezbytné najít společnou řeč. Ministerstvo může upřednostnit své úsilí o dosažení cílů udržitelného rozvoje tím, že identifikuje "špatné" investice a jejich dopad na životní prostředí. V důsledku toho je zásadní zajistit, aby proces identifikace špatných investic byl otevřený a transparentní.

Kristína Korčeková: Při čtení různých zpráv RRF je zřejmé, že mezi nimi existují značné rozdíly, zejména pokud jde o potřebu ochranných opatření. Pokud je DNSH skutečně evropskou zásadou, je třeba ji na úrovni Evropské komise jasněji definovat, aby byla zajištěna konzistentnost a srovnatelnost, a to i v případě, že nebude mít podobu směrnice. Úřad vlády doufá, že prostřednictvím projektu TSI

sladí svůj přístup s očekáváním EK. Má však potíže získat od EK jasné odpovědi. Navzdory vůli získat odpovědi od EK se to v současné době nezdá být schůdnou možností.

Kristína Korčeková: Budovy jsou jednoduché. Dá se to napsat, ale inovace je složitější. Jak je vidět, přístup k budovám lze aplikovat i na jiná odvětví, ale větší projekty vyžadují jiná pravidla. Budov, které se mají stavět nebo rekonstruovat, je mnoho, takže standardizace je jednoduchá, ale větší programy vyžadují vlastní přístup DNSH.

Projektový tým: Jaká je nejvhodnější úroveň pro zavedení zásady DNSH a CP?

Moritz Schwarz: Odpověď závisí na tom, kdo odpovídá. Na ministerstvu financí vznikají rozsáhlé programy, jejichž konečnými uživateli jsou jednotlivci. Přístupem je tedy vypracování přesných pokynů na úrovni programu. To je třeba standardizovat, pokud se implementace liší. V každém případě se v případě zeleného rozpočtování, DNSH nebo KP provádí na úrovni programu, protože zde lze nalézt nejvíce standardizovaných informací.

Projektový tým: Jaký je nejnáročnější environmentální cíl v případě zjednodušeného posouzení?

Jan Hlaváček: Jan Hlaváček: Adaptace. Je hodně závislá na konkrétním projektu nebo lokalitě, takže nelze stanovit obecná pravidla na národní úrovni.

Projektový tým: Rozlišujete při provádění hodnocení DNSH na úrovni projektu mezi zjednodušeným a podrobným hodnocením pro různé cíle? Jak se vypořádáváte s různými taxonomickými cíli?

Jan Hlaváček: Hlaváček: Stejný přístup platí pro všechny. Taxonomie EU se používá pro všechna odvětví, takže se nerozlišuje mezi zmírňováním dopadů změny klimatu a nakládáním s odpady. Taxonomie EU není extrémně přísná, pokud jde o environmentální cíle, ale je přesnější u zmírňování dopadů změny klimatu a přizpůsobování se této změně. Klimatické cíle stanovují více podmínek s vyšší mírou přesnosti.

Projektový tým: Vyvinuli jste nějaké metody pro monitorování aplikace DNSH? Existují nějaké překážky? Někjaké první zkušenosti?

Emma Terämä: Finsko má program, který pomáhá místním a regionálním rozvojovým orgánům přilákat více zelených investic. Pro tento typ investic nyní ministerstvo vyžaduje DNSH. Toho však lze dosáhnout pouze prostřednictvím průzkumu na základě dokumentace.

Projektový tým: Jsou ještě nějaké další body, které byste chtěli vznést?

Moritz Schwarz: Ptal jste se na problém stanovení prahových hodnot. Vzhledem k velkým rozdílům mezi hodnocením v různých zemích mohou jakékoli kvantitativní prahové hodnoty představovat problém a vést k nesrovnalostem. V závislosti na zemích by projekty v některých zemích byly v souladu s DNSH, ale v jiných ne. Konkrétními relevantními příklady jsou větrné turbíny a plynové kotle. Dlouhodobá metaanalýza bude nesmírně důležitá.

Projektový tým: Jaké jsou hlavní priority, kterých chcete v příštích měsících dosáhnout?

Emma Terämä: Emma Terämäová: Budování kapacit. Školení DNSH pro povolovací orgány v souladu s novou legislativou. Zejména ostatní ministerstva budou muset vytvořit nové programy sladěné s DNSH, a to i po celostátních volbách ve 2. čtvrtletí 2023.

Projektový tým: Zjistili jste na základě svých zkušeností s principem DNSH a na základě výměny informací s ostatními členskými státy osvědčené postupy nebo inspirativní příklady na vnitrostátní úrovni?

Jan Hlaváček : Byla vypracována národní příručka pro DNSH a CP. Klíčová bude zpětná vazba ze strany investorů - je proces proveditelný a přináší očekávané výsledky?

Moritz Schwarz: Výsledky TSI ve Finsku a Česku budou užitečné. Je pozoruhodné, že institucionální uspořádání se tak výrazně liší. Skutečnost, že v některých zemích jsou na DNSH centralizovány 2 plnohodnotné pracovní úvazky, pomáhá, zatímco Rakousko vyžadovalo koordinaci několika rezortních ministerstev.

Související otázky z chatu

Otázka belgického zástupce na Jana Hlaváčka: Můžete uvést konkrétní příklady vyloučení na základě zásady "znečišťovatel platí"?

Reakce Jana Hlaváčka: Hlaváček: K vyloučení na základě principu "znečišťovatel platí":

1. Příklad JTF: rekultivace uhelných dolů - těžební společnosti musí rekultivovat těžební prostor v souladu s plánem schváleným Českým báňským úřadem. Činnosti, na které se vztahuje plán rekultivace, nejsou způsobilé.
2. Obecný příklad: Sanace těchto lokalit není způsobilá (s výjimkou případů, kdy je znečišťovatel neznámý nebo již neexistuje).

Příloha E - Zápis z webináře 3: Uplatnění zásady DNSH na inovativní zelené technologie

Příprava scény (Jeroen van der Laan, Trinomics)

Hlavním tématem je diskuse o DNSH v kontextu zelených technologií a inovací. Hlavní výzvy:

- **Obtížnost odhadu dopadů na životní prostředí a rizika, že se neuplatní zásada DNSH,** například u projektů souvisejících se sociálními inovacemi. Česko například pracuje na projektech v oblasti inovativních systémů nakládání s odpady. Jelikož se jedná o pilotní projekty, je obtížné pochopit dopady, když existuje taková nejistota ohledně výsledků projektu.
- **Chybějící technické pokyny a definice některých z těchto inovací v předpisech.** Pro tyto činnosti neexistují TSC a příslušné akty v přenesené pravomoci v oblasti klimatu. Nejsou v taxonomii jako udržitelné činnosti, rovněž nejsou v seznamu umožňujících činností. Např. u zeleného vodíku Komise hovoří o adicionalitě a hovoří o tom, kde lze nalézt kritéria relevantní pro posouzení.
- **Standardizace procesů: Jedním z hlavních cílů procesu podávání žádostí o DNSH je zamezit administrativní zátěži a podpořit efektivitu.** To je zvláště náročné v některých oblastech, jako je výzkum, vývoj a inovace. Např. u menších výzkumných grantů na inovační projekty může být obtížné a časově náročné posoudit rizika spojená s DNSH.

Ivana Ptáčková - Ministerstvo průmyslu a obchodu (Česko)

Kontext

Prezentace se zabývá uplatňováním zásady DNSH a KP ve strukturálních fondech (EFRR). Klíčovou cílovou skupinou ministerstva jsou střední až velké (veřejně vlastněné) podniky a zahrnuje všechna odvětví.

Podnikatelé se potýkají s řadou problémů, o to důležitější je poskytnout jim jasné a srozumitelné informace o DNSH a CP.

Představení české praxe

Klíčovým zdrojem pro vypracování přístupu a metodiky ministerstva jsou technické pokyny vypracované Komisí. Tento přístup pak uplatňují řídicí orgány, např. program pro technologie a inovace.

Pro všechna odvětví se hodnocení DNSH (a případně CP) skládá ze tří kroků:

1. Řídicí orgán posuzuje specifické cíle jednotlivých typů opatření a programů. Může přitom vycházet z aktů v přenesené pravomoci;
2. Analýza je zpřesněna na úrovni činností;
3. Řídicí orgán objasňuje potřebu posouzení DNSH a CP:
 - a. Postup 1: na úrovni významného příspěvku se při realizaci investice očekávají zanedbatelné dopady;
 - b. Postup 2: existují povinná kritéria DNSH a případně potřeba CP, která jsou uvedena v technických pokynech;
 - c. Postup č. 3: na investice lze použít technická screeningová kritéria (TSC) uvedená v aktech EU v přenesené pravomoci v oblasti taxonomie.

4. *Pro CP.* Řídicí orgán přímo posuzuje, zda by program mohl na úrovni činnosti překročit 20 000 t CO₂e. To pomáhá objasnit, do jaké míry je CP vyžadován. V současné době je tento přístup považován za spolehlivý pro menší investice. To umožňuje jeho zjednodušení a poskytnutí jasných pokynů menším žadatelům.

V případě investic do výzkumu a vývoje a ekologických inovací vyžaduje použití TSC jasnou definici a zkušenosti s používanou technologií. Pokud takové podrobnosti chybí, řídicí orgán používá klimatické značky (029 a 030) k identifikaci investic, u nichž se očekává pozitivní dopad. Pro tyto způsobilé investice poskytuje řídicí orgán žadatelům šablonu, jejímž prostřednictvím mohou žadatelé uvést, že splňují požadavky specifické pro každý ze 6 environmentálních cílů. Žadatel navrhne vlastní prohlášení, kterým prokáže splnění požadavků. Formuláře jsou hodnoceny na základě bodového hodnocení. Bodové hodnocení se opírá o kvalitativní posouzení a může být -mimo jiné- doloženo podnikatelským plánem žadatele.

V případě investic do energetické účinnosti, obnovitelných zdrojů energie a energetické infrastruktury se vychází z evropské legislativy (včetně nařízení v přenesené pravomoci 2021/2139). Podobně jako v případě investic do výzkumu a vývoje jsou ke každé investici přiřazeny klimatické značky. Žadatel uvede, že splňuje všechna stávající kritéria TSC, a poskytne otevřené zdůvodnění, jak budou kritéria splněna.

Výzvy

Pro ministerstvo, řídicí orgány a žadatele z toho vyplývá řada výzev. Patří mezi ně zejména:

- Specifika finančních nástrojů a související analýzy, které je třeba provést, nejsou zcela jasné;
- Vzájemné vazby mezi TSC a již existujícími legislativními povinnostmi jsou nejasné;
- Omezená kapacita a nemožnost malých a středních podniků používat taxonomii EU;
- Identifikace a výběr požadavků nebo kritérií v oblastech, kde se očekává zveřejnění kritérií (např. textilní výrobky pro oběhový systém);
- Volba kritérií v případech, kdy neexistují žádné specifikace - řídicí orgány prozatím využívají platné právní předpisy;
- Identifikace a využití údajů k provádění CP.

Juha Ollikainen - Finský klimatický fond (Finsko)

Kontext

Fond je ve vlastnictví státu, investice směřují především do klimatických technologií a jsou ve fázi rozšiřování. Fond je v provozu od roku 2021. Doposud bylo učiněno přibližně 20 investičních rozhodnutí, každé v rozmezí investiční částky mezi 4-40 miliony eur.

Prezentace finské praxe

Každá investice musí splňovat předběžné podmínky. Pokud jsou předběžné podmínky splněny, provede se konečná prioritizace a výběr investičních návrhů na základě kritérií dopadu. Předpoklady jsou následující:

1. Věrohodný plán splácení investice a návratnosti kapitálu;
2. Díky investicím Klimatického fondu bude projekt realizován v první řadě dříve nebo ve větším měřítku;
3. Sladění s DNSH.

Následně se investice analyzuje z hlediska potenciálu snížení emisí, produktivity a obchodního potenciálu. Nakonec je provedeno specifické posouzení investičního návrhu. Proces DNSH začíná úvodní analýzou DNSH, kterou provádí navrhovatel. Finský klimatický fond podporuje klienta v tomto procesu - podpora se ukázala jako obzvláště důležitá vzhledem k novosti DNSH, složitosti samotného procesu a velikosti společností (což jsou často malé až mikro subjekty). Analýzu DNSH pak ověřuje fond. Pro tento krok si fond obvykle najímá technického experta se specifickými technickými znalostmi. Zjištěné otevřené problémy a nejasnosti jsou řešeny prostřednictvím následných opatření a povinnosti podávat zprávy.

V současné době fond používá jako základ pro uplatňování zásady DNSH kritéria z (i) aktů EU v přenesené pravomoci v oblasti taxonomie a (ii) pokynů DNSH vypracovaných Finským institutem životního prostředí. Tento proces stále probíhá a je připraven začlenit další pokyny, jakmile budou k dispozici, konkrétně nové akty EU v přenesené pravomoci v oblasti taxonomie a vnitrostátní pokyny (vypracované v rámci projektu TSI).

Pokračování: poznatky a budoucí výzvy

Uvádějí se získané poznatky a výzvy:

- Princip DNSH je stále ve vývoji. Pro firmy je také nový, takže potřebují podporu;
- Mnoho kritérií DNSH se týká provozní fáze a nelze je zkontrolovat předem. Stejně tak v mnoha případech EIA a environmentální povolení podporují uplatnění DNSH až v pozdější fázi projektu;
- Bylo by vhodné, aby požadavky byly na legislativní úrovni jasnější;
- Pojem "dostatečná" úroveň analýzy je nejasný a obtížně definovatelný;
- Pro různé typy projektů budou velmi užitečné referenční hodnoty a příklady (např. příklady analýzy dat);
- K této analýze je třeba mít poměrně specifické znalosti. Odborník (odborníci) musí dobře znát národní legislativu, konkrétně v oblasti technologií. To je důvod, proč Fond ve fázi hodnocení využívá externí poradce;
- Jednou z věcí, o které se uvažuje, je akreditace poradců;
- Navzdory snahám o omezení administrativní zátěže přináší každá analýza transakční náklady.

Moritz Schwarz & Kerstin Haider - Ministerstvo financí (Rakousko)

Kontext

V Rakousku je tvorba zeleného rozpočtu plně v režii ministerstva financí, a to jak strategicky, tak operativně. Ministerstvo uplatňuje holistický přístup k přezkumu všech aspektů rozpočtu. V tomto ohledu jde toto cvičení dále než k analýze rozpočtových položek - usnadnilo emisi zelených dluhopisů, vedlo k makroekonomickému modelování účinků skleníkových plynů a k modernizaci metodik pro hodnocení dopadů.

Představení metodiky

Zelené rozpočtování v Rakousku se řídí souborem zásad:

- Celostní přístup: přezkoumávají se všechny typy politik bez ohledu na ministerstvo nebo příslušný orgán;
- Přezkoumejte všechny nástroje: včetně daní, daňových úlev, výdajů a příjmů;
- Přijmout postupný přístup: vzhledem k úloze regionů hodlá ministerstvo rozšířit svůj přístup k regionálnímu rozpočtování nad rámec federálních výdajů;
- Propojení zeleného rozpočtování s DNSH - tento aspekt je dalším cílem ministerstva.

To vedlo k revizi přibližně 38 000 rozpočtových položek. V praxi to vyžadovalo určit menší společný jmenovatel všech položek (tj. jejich popis). Klíčové bylo rozlišovat mezi vstupem položky (financování) a výstupem (dopady). Pochopení povahy a rozsahu výstupů vyžadovalo nové přístupy. První krok spočíval v objasnění, zda je daná položka relevantní z hlediska dopadů na klima nebo životní prostředí. Bylo zjištěno, že relevantních je 10 % výdajů a příjmů - což si vyžádalo další analýzu pro určení přibližného dopadu. Tento dopad je hodnocen prostřednictvím *záměru* rozpočtové linie. Může být kladný nebo záporný (používá se škála 6 bodů), nebo neutrální (tj. relevance je pozorována, ale neočekává se žádný vliv na produktivitu). Na agregované úrovni obdrží rozpočtové kapitoly skóre, které převádí celkové skóre. Například rozpočet na dopravu obdržel celkově vysoké skóre, přičemž se očekává, že přibližně 4,5 miliardy eur povede k pozitivním vedlejším účinkům na produktivitu.

Vzájemné vazby s principem DNSH

Jak lze tuto metodiku propojit s DNSH? Vytvoření synergie mezi zeleným rozpočtováním a DNSH je hlavním cílem ministerstva pro nadcházející rok.

Koncepčně lze k odhadu dodržování DNSH použít zelený rozpočet. Přístup ministerstva spočívá v následujících krocích:

- (1) V případě, že rozpočtová položka není považována za relevantní pro klima a životní prostředí, je považována za vyhovující DNSH.
- (2) Pokud tomu tak není, použije se metodika zeleného rozpočtování pro každý ze šesti environmentálních cílů, aby se určil soulad (nebo případně potřeba dalšího posouzení) rozpočtové položky. V praxi to znamená, že pro každý z cílů je rozpočtové položce přiřazeno určité skóre:
 - (a) Pokud je přiřazeno hodnocení "zamýšlená kontraproduktivita", "kontraproduktivita jako vedlejší účinek" nebo "nejasný účinek", je nutné provést dodatečné posouzení DNSH.
 - (b) Pokud je přiřazeno hodnocení "žádný účinek", "produktivita jako vedlejší účinek" nebo "zamýšlená produktivita", je rozpočtová položka považována za vyhovující zásadě DNSH.

Výzvy

Objevují se dva typy výzev:

- **Institucionální výzvy:** Přesvědčit všechna ministerstva a útvary o významu zeleného rozpočtování je překážkou.
- **Metodické výzvy:** Je obtížné nalézt rovnováhu mezi granularitou a použitelností: v případě různých bodových hodnocení rozpočtové položky lze uznat různorodost nebo se řídit zásadou převahy. Kromě toho je třeba najít řešení pro ta bodová hodnocení, která mohou být po sledování plnění rozpočtových položek změněna. Kromě toho je třeba zohlednit zpětné efekty. Nakonec musí být definován proces zajištění kvality, aby byla zajištěna spolehlivost bodového hodnocení (potenciálně pro každou z 38 000 rozpočtových položek).

Panelová diskuse

Projektový tým: Existují ustanovení pro případ, že DNSH TSC neexistuje? Pokud ne, jak tyto případy řešíte? Jak řešíte projekty v oblasti zelených technologií?

Lucía Cobo: Je mnoho hospodářských činností, které nejsou zahrnuty v aktech v přenesené pravomoci. Během diskusí na platformě udržitelného financování je patrné, že mnoho odvětví lobbuje za to, aby jejich činnosti byly v nařízení o taxonomii zahrnuty. Tento případ je obzvláště pozoruhodný vzhledem

ke značnému počtu činností spadajících do výzkumu a vývoje, které představují 16 % španělského rozpočtu RRP, jež činí 11 miliard eur a zahrnuje 30 opatření a podopatření pro technologie a inovace. Pro řešení tohoto problému zavedlo španělské ministerstvo financí pro tyto případy obecný proces se zvláštním řízením:

1. Definujte primární dopad v průběhu celého životního cyklu činností (současné a budoucí dopady);
2. Odhad těchto dopadů a podrobné zdůvodnění závěrů;
3. Odhad finanční udržitelnosti projektů a DNSH s pomocí technických odborníků;
4. Předložení prohlášení o splnění podmínek ze strany příjemců a žadatelů s konkrétními kritérii pro splnění podmínek;
5. Zprávu o kritériích definovaných ve výkazu. Podle jednotlivých cílů musí příjemci vysvětlit, jak k nim projekt přispěl;
6. Zprávy hodnotí odborné komise. Na podporu tohoto procesu existují šablony pro konkrétní činnosti, na které je třeba se zeptat. Existují také specifické kontrolní seznamy pro konkrétní odvětví, jako je textilní průmysl, železářství atd. pro oběhové hospodářství.

Kerstin Haider: Haiderová: Rakousko svůj přístup zdokonaluje, proto v tuto chvíli nemáme k dispozici žádné osvědčené postupy, o které bychom se mohli podělit. Projekt TSI podpoří další vývoj v této oblasti.

Juha Ollikainen: Finské orgány mají k dispozici národní pokyny s nástroji, které se používají k analýze těchto typů případů.

Ivana Ptáčková: Ptáčková: Princip DNSH je typem ochrany životního prostředí. Taxonomie EU a TSK nejsou pro strukturální fondy povinné, proto se využívají, ale v případě, že se na ekonomické činnosti TSK nevztahuje, české orgány procházejí platnou legislativu a odvozují kritéria. Pokud neexistovala předchozí zkušenost s podobným typem projektu, není možné, aby Česko tento úkol identifikace kritérií zadalo žadatelům. Bylo by vhodné stanovit konkrétní požadavky.

Projektový tým [otázka z chatu]: Mohl byste uvést konkrétní příklad neočekávaného politického opatření, které jste identifikoval pomocí vaší metody? (tj. politika, která by měla (neočekávaný) dopad na klima).

Kerstin Haider: Před energetickou krizí nebylo možné najít v rozpočtu žádná kontraproduktivní opatření při použití metody zeleného rozpočtování. Po začátku krize byly kontraproduktivní rozpočtové položky identifikovány. Nakonec se v kontextu krize stal cíl ochrany životního prostředí druhořadým. Na druhou stranu zelený rozpočet umožňuje rakouské vládě provést hloubkové analýzy rozpočtu, zejména rozpočtových položek kapitoly výzkumu a vývoje.

Projektový tým: Vypracovali jste nějaká opatření pro zajištění kvality hodnocení a projektů, zejména pokud jde o projekty výzkumu a vývoje?

Siina Lepola-Lång: Finské ministerstvo hospodářství financuje zelenou energetickou infrastrukturu (dosud 38 projektů - všechny prošly hodnocením DNSH). Posouzení DNSH jsou rozsáhlá; ministerstvo pravidelně diskutuje s místními orgány, které vydávají povolení, a s žadateli. Spolupráce se ukázala jako klíčový faktor úspěchu. Finský institut životního prostředí vypracoval pokyny, které ministerstvo používá spolu s evropskými pokyny. Žadatelům byla rovněž poskytnuta školení.

Lucía Cobo: Cobó: Zajištění kvality je obvykle obtížné - bez ohledu na uplatnění zásady DNSH - a pro projekty výzkumu a vývoje zatím neexistuje. V každém případě pro výzkum a vývoj technicky existovat nemůže. Ministerstvo však neidentifikuje žádné riziko negativních dopadů a existující zmírňující a monitorovací opatření prováděná žadateli (např. plán řízení).

Projektový tým: Jak lze posílit směrnice DNSH a zelené značení?

Kerstin Haider: Haiderová: Na toto téma probíhá diskuse. Posílení metodiky musí být proveditelné (jak bylo uvedeno, bylo posouzeno 38 000 rozpočtových položek). Cílem je tedy v procesu DNSH co nejvíce znovu použít kroky pro zelené značení (např. hodnotící karta má být převedena z hlediska škodlivých a potenciálně škodlivých účinků). Zbývá zjistit, jakým způsobem lze identifikovat rozpočtové položky, které vyžadují dodatečné posouzení DNSH.

Projektový tým: Jak řešíte dílčí složky, které by mohly vyžadovat dodatečnou analýzu DNSH? Existuje nějaký postup a jak jej lze standardizovat?

Siina Lepola-Lång: Mnoho z těchto investic existuje. Neexistuje však žádný zvláštní postup - projekty se analyzují jako všechny ostatní a jejich rizikovější aspekty se posuzují hlouběji. V případě nejasností ohledně možných dopadů se také odkazuje na environmentální povolení (ministerstvo přímo vyzývá orgány, které povolení potvrdily).

Juha Ollikainen: V případě, že se na projekt odkazuje v aktech v přenesené pravomoci, lze provést dodatečné posouzení.

Lucía Cobo: Pokud se tyto akty v přenesené pravomoci na projekty nevztahují, lze využít pouze nejmodernější poznatky a zkušenosti. To s sebou nese výzvy - zejména pro cíl oběhového hospodářství.

Ivana Ptáčková: Ptáčková: Oběhové hospodářství je skutečně zásadní téma, zejména pro infrastrukturu. Ministerstvo zatím používá vylučovací seznam činností a řešení, aby snížilo rizika, že cíl oběhového hospodářství nebude dodržen. Ten zůstává těžko použitelný v případě výzkumu a vývoje, kde jsou potenciální rizika a dopady extrémně široké - spíše než konkrétní kritéria by byla potřeba prahové hodnoty, aby byly použitelné pro projekty výzkumu a vývoje.

Projektový tým: Existují technická a/nebo legislativní opatření, která by vás mohla podpořit při řešení investic do výzkumu a vývoje nebo inovací?

Juha Ollikainen: Je zapotřebí konkrétních pokynů pro hodnotitele projektů, zejména pokynů, které rozlišují mezi již existujícími požadavky/právními předpisy a specifickými kritérii DNSH. V současné době jsou technické znalosti, které jsou nutné k provedení hodnocení bez tohoto pokynu, příliš vysoké a příliš široké. Bezpodmínečně nutné jsou také případové studie. Srovnávací příklady z existujících projektů by byly mnohem praktičtější pro každodenní použití.

Projektový tým: Má některý z členských států, které zastupujete, v úmyslu zavést mechanismus zeleného rozpočtování? Pokud ano, podpořily by vás v tom nějaké právní předpisy a/nebo technická opatření?

Lucía Cobo: Španělský RRP obsahuje reformu v tomto směru. Řídící zákon byl přijat v roce 2022. Zelené rozpočtování využilo cíle udržitelného rozvoje (které již byly použity k posouzení udržitelnosti rozpočtu) k určení 6 environmentálních cílů. Příslušným opatřením byla nakonec přiřazena klimatická značka. V budoucnu budou zahrnuty širší typy výdajů (včetně výdajů, které nemají mít pozitivní dopad na klima, příjmy a rozpočtu sociálního zabezpečení).

Toto úsilí podporují odvětvové cestovní mapy. Například plán pro zelený vodík (který obsahuje popis investic od výroby až po použití a dopravu) pomáhá zjistit obsah opatření, a tím i jejich označení.

Ivana Ptáčková: Ptáčková: O rozvoji zeleného rozpočtování se nediskutuje.

Siina Lepola-Lång: Ve Finsku byly učiněny pokusy o vytvoření a používání zeleného rozpočtování. V současné době se neprovádí - alespoň na ministerstvu hospodářství - ale stojí za to ho prozkoumat. V každém případě je v zásadě potřeba omezit složitost hodnocení DNSH tak, aby menší společnosti mohly

provádět hodnocení DNSH samy (tj. bez konzultantů) a mohly skutečně využívat veřejné financování.
Juha Ollikainen se k tomuto bodu připojuje.

Trinomics B.V.
Westersingel 34
3014 GS Rotterdam
Nizozemsko

T +31 (0) 10 3414 592
www.trinomics.eu

KvK č: 56028016
DIČ č: NL8519.48.662.B01

